

617.322



OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A BORZOVAI NAGY CSALÁD

(EGY CÍMERKÉPPEL)

IRTA

BORZOVAI D^{re} NAGY OTTÓ



BUDAPEST

1909

Her.
974 ce



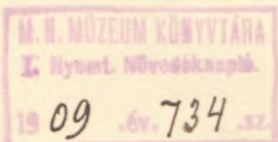
Különlenyomat a «Turul» 1909. 2. füzetéből



Széchenyi Könyvtár



617.322





A Borzovai Nagy család eredetére, illetőleg legrégibb multjára vonatkozólag két forrás áll rendelkezésünkre. Ezen források egyike: családi hagyomány, másika azon bár csekély, de hiteles adat, melyet Fejérkeövy István nádori helytartónak 1592-ben kiadott beiktató parancsa tartalmaz, mely beiktató parancs szerint Nagy István, a Borzovai Nagy család első ismert őse, többekkel együtt Borzova helység egész birtokába uj adományozás czimén bevezetendő.

E két közvetlen forrás, valamint egyéb közvetett s az illető helyeken idézendő források alapján, megkísérlem a Borzovai Nagy család történetének előadását akként, hogy ezen munka első részében ismertetem a család eredetét s az 1592. évet megelőző multját, kapcsolatban az ország azon vidékének s a régi birtokviszonyoknak vázlatos ismertetésével, hol Borzova, a Borzovai Nagy család ősi birtoka fekszik; a második részben pedig kozlöm a család multjára vonatkozó emlékeket az 1592. évtől kezdődőleg s ismertetem a leszármazást az előbb említett első ismert ős-től: Nagy Istvántól.

I.

Borzova (ma Nemesborzova) kisközség Szatmár vármegyében Nagykárolytól északkeletre a Szamos és a Tur folyók között fekszik. Észak felől Mánd, keletről Vámosoroszi, délről Kis- és Nagyszekeres és Zsarolyán, nyugatról Penyige községek határolják.

A kisközség elnevezés nagyon ráillik erre a parányi fészekre, melynek határa alig 379 hold, lakosainak száma pedig, a legutóbbi népszámlálás adatai szerint: 40 házban 146 lélek. Lakosai magyarok, egy pár kivétellel református vallásúak. Foglalkozásukra nézve földmivesek. Büszkeségük s méltán az, hogy ez a csekély számú lakosság református anyaegyházat tart fenn csinos templommal, jó karban levő iskolával s elég jól fizetett lelkészszel.

A községnek s a környező vidéknek legrégebb multjáról édeskeveset szólhatunk. Ismeretes dolog, hogy az ország ezen vidékét, mely Szent István király korában az ország határain kívül eső *prædium* volt,¹ mocsarakkal, patakokkal tarkított ősréngetegek fedték, mely őserdők zohonjaiba² csak a XIII. században kezd bevilágítani a történelem.

¹ Dr. Karácsonyi János: Hazánk Szent István korabeli határaitól. Századok XXXV. évf. 1052. l.

² Zohon = az erdő legsűrűbb, legsötétebb, legárnyasabb része. Szatmár megyében általánosan ismert, használt szó.

Ekkor bontakozik ki a sötétségből egy pár lakott hely: Czégény, Cseke, mint a Szent-Mágócs nemzetség uradalmához tartozó birtokok,¹ és Penyige, mely 1280-ban a Balog Semjén nemzetség tulajdona.² A XIV. század már valamivel bővebb adatokat nyújt, amennyiben ekkor a Szent Mágócs nemzetségbeliek megosztoznak azon az uradalmon, mely Czégénytől Csekéig terjedt. Ezen osztozkodás 1345-ben történt a következőképen:

«János, Jakab és András» (Dénes fiai) «kapták: Kölcese, Csécse, Cseke az azzal határos, de már eltűnt Petlend és Orbánd, továbbá Ökörítő, Mácsa (ma puszta Ökörítő mellett), Ete Tyukod falvakat» (e három utóbbi birtok a Szamos balpartján fekszik) «és Kápolnás Szekeresnek Mánd felé eső részét. Ellenben Mihályei és Miklóséi lettek: Istvándi, Kórod, Kömörő és Milota falvak. Őseik nyugvóhelye: Czégénymonostora, közös jószág maradt».³ Birtokaik voltak még ezen vidéken a Gut Keled és Káta nemzetségbelieknek is; így Ricsét (akkor Receh) a Káta nemzetségbeli Ábrahám⁴ Ponith gróf fia kapja V. Istvántól,⁵ Csaholcz s talán Vámosoroszi a Gut Keledek birtoka.⁶

¹ Dr. Karácsonyi János id. m. 1052. l.

² Dr. Karácsonyi János: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. I. k. 186. l.

³ U. o. III. k. 70. l.

⁴ U. o. II. k. 315. l.

⁵ Szirmay: Szatmármegye II. k. 251., 252. l.

⁶ U. o. II. k. 249. l.

A Szente-Mágócs, Balog-Semjén, Káta és Gut-Keled nemzetségbeliek most elősorolt birtokai között, egy kis szigetként tűnik fel az a földterület, melyen a XIV. században Zsarolyán és Szekeres már mint helységek szerepelnek, a mely területen később még Mánd és Borzova települt. Akaratlanul felmerül itt az a kérdés, hogy az említett helységek a hozzájuk tartozó földekkel együtt csakugyan egy összefüggő jószágtestet képeztek-e s ha igen, ezen jószágtest mely nemzetség birtoka volt?

Maga az a körülmény, hogy forrásaink szerint ezen helységek közül az 1345. évet megelőző időkből, Zsarolyán, Mánd s talán az akkor települőben lévő Borzova egyáltalában nem, sőt az 1300-as években Kápolnás- (Kis-) Szekeres sem tartozott a fentebb elősorolt nemzetségek birtokához: azt a sejtelmet ébreszti, hogy ezen helységek a hozzájuk tartozó földekkel együtt, egy összefüggő jószágtestet képeztek, egy nemzetség birtokában. Erre mutat továbbá azon körülmény is, hogy ezen községek egy bokorban vannak, amennyiben Zsarolyánhoz Mánd és Borzova körülbelül 6 km., Borzova Mándhoz alig 2 km., Zsarolyánhoz Nagyszekeres 3 km., Nagyszekereshez Kis-, a régi Kápolnás-Szekeres 3 km., s ez Borzovához ugyancsak 3 km. távolságra fekszik. Sőt forrásaink egy Puszta-Mándról is beszélnek, mely Szirmay szerint,¹ Kis-Szekeres,

¹ U. o. II. k. 243. l.

Darnó, Borzova és Oroszi helységek között feküdt. Már most bizonyos, mert csak így természeteszerű, hogy Pusztá-Mánd előbb volt lakott hely, mint a mai Mánd. Ez időben tehát mint Mándról, csak erről a Pusztá-Mándról lehet szó. Így aztán ha látjuk, hogy a régi Mánd jóval közelebb feküdt az előbb felsorolt falvakhoz mint a mai Mánd: méginkább szembeötlik e helységek s a hozzájuk tartozó földek összetartozandósága egy jószágtestben, mely hajdani összetartozás érzete, tudata különben, különösen Zsarolyán, Mánd és Borzova lakosai között, még ma is él. Ez az összetartozás tudata Szekerest illetőleg bizonyára csak azért veszhett ki, mert ezen jószágtestből Szekeres (Kis-) került legközelebb idegen kézre.

Ha napjainktól visszafelé forgatjuk a történelem lapjait, olyan bizonyítékok birtokába jutunk, melyek valóra váltják abbeli sejtelmünket, hogy ezen helységek a hozzájuk tartozó földekkel együtt hajdan egy összefüggő jószágtestet képeztek. Önként kínálkozik itt bizonyítékkul ezen helységek hajdani egyházi hovatartozandósága. S mit látunk? Azt, hogy Borzova egészen 1763-ig Mándnak leányegyháza s a reformáció előtt, mely szintén Mándról hódította meg, Mánddal együtt alkot egy plebániát.¹ Ős ka-

¹ Kiss Kálmán: A szatmári református egyházmegye története. 378. l.

tholikus egyház — a dr. Haas Mihály által szerkesztett Schematismus cleri szerint (154—155. l.)¹ — legközelebb Szekeresen és Zsarolyánban volt s talán mondhatjuk, hogy Mánd és Borzova lakosai előbb a szekeresi s később, miután ezen helység e jószágtestből idegen kézre került, a bár távolabb eső, de ugyanazon nemzetségbeliek tulajdonát képező Zsarolyánhoz tartoztak.

Ezen egyházi összetartozáson kívül van még a világra nézve is egy igen fontos bizonyítékunk. Nevezetesen a XVI. században elágazott s ez időben természetesen már külön családi nevekkel bíró ágak közül többen azon a czimen nyernek just úgyszólván mind a három birtokban (Zsarolyán, Mánd, Borzova), hogy úgy ők, mint őseik rég időktől fogva birják azt a birtokot, melyre az új adomány szól. Így 1590-ben Soldos Bálint és Miklós új adománynyal Zsarolyán és Sámely puszta birtokában erősíttetnek meg,² 1592-ben pedig Soldos Bálint (ki hihetőleg egy személy az 1590-ben Zsarolyánban megerősített Bálinttal) Borzova birtokában erősíttetik meg új adomány mellett.³ 1590-ben Zsarolyánban és a Sámelypusztán Almásy Gáspár,⁴ 1582-ben Mándon Al-

¹ Idézi Kiss K. id. munkájában a 71. l.

² Szirmay: id. munka II. k. 218., 219. l.

³ L. 61. oldal 2. jegyzet.

⁴ Szirmay: id. m. 218., 219. l.

másy Ádám,¹ 1592-ben Almásy János, néhai Almásy Ádám fia Borzován,² 1590-ben Nagy Gáspár Zsarolyánban és a Sámelypusztán,³ 1592-ben Nagy István Borzován nyer adományt,⁴ illetőleg megerősítetik a birtokban a fentemlitett jogczimen.

Ez indokok azok, melyek azt a meggyőződést keltik bennem, hogy az említett községek a hozzájuk tartozó földekkel együtt egy összefüggő jószágtestet képeztek. Kérdés most, melyik nemzetség birtokában volt ezen jószágtest? Erre nézve forrásaink a következőket mondják:

«Kopasz Palatinus auctoritate Caroli Roberti, possessiones Zekeres et Sorolan Comitatus Zathmár C. Petro, filio Jurk. adiudicat».⁵ Ezen okmányt Fejér az idézett helyen egész terjedelmében, Szirmay (id. m. I. k. 88. l.) és dr. Wertner⁶ kivonatossan közli. Miután a régi birtokviszo-

¹ U. o. II. k. 243. l.

² Lásd 61. oldal I. függ.

³ Szirmay id. m. II. k. 218., 219. l.

⁴ Lásd 61. oldal I. függ.

Hogy Nagy Gáspár és Nagy István vérszerinti atyafiak voltak, ezt a családi név azonosságán kívül még azon körülmény is valószínűvé teszi, hogy a Borzován még ma is birtokos Borzovai Nagy családbeliek azt beszélik, hogy nagyon régen egyik atyafiok Zsarolyánban és a Sámelypusztán birtokot nyert, még pedig a királytól, mely birtokot még ma is meg tudnak mutatni. A birtok — mint mondják — a kurucz világban még megvolt, de azt valamelyik ős elzálogosította; kiváltani nem tudták s így a család kezéből végkép kiment.

⁵ Fejér: Cod. Diplom. VIII. I. 252. l.

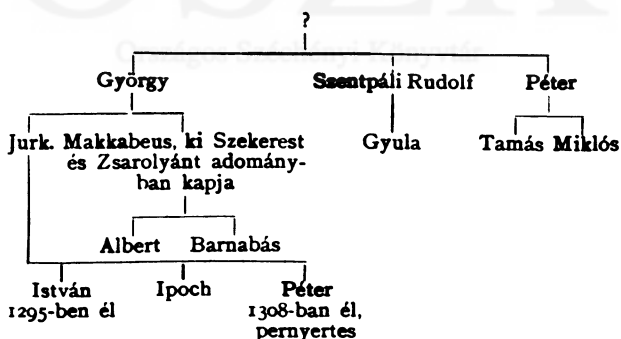
⁶ Dr. Wertner: Magyar nemzetségek I. k. 215. és 252. l.

nyokra nézve ez okmány ad legbővebb felvilágosítást, azt dr. Wertner kivonatos fordításában szóról-szóra ideiktatom:

*... 1307 (Fejérnél 1308) Jurk fia Péter előadja (Borsa nb.) Kopasz nádor előtt, hogy Rupoim fia Sándor szatmármegyei Szekeres és Sorolán nevű birtokait elfoglalta, azt állítván, hogy az övéi. Sándor erre mondja, hogy e birtokokat G. K. nb. András fia Györgytől cserébe kapta. Az e felett kihallgatott György kivallja, hogy a váradi káptalan egyik oklevelének tanúsága szerint a nevezett birtokokat Szenté Mágocs nb. Máté fia Dénestől kapta. Dénes állítja, hogy rokonának, ugyanazon nembeli Etheus fia Mikov mester birtokaihoz tartoztak, mely állítását azzal bizonyítja, hogy Mikov a váradi káptalan tanúsága szerint Kadarch nevű birtokát Chazary Márton fia Jánosnak Szekeres és Sorolánért adta. Ugyanazon János átadta annak idején Mikov kezébe a váradi káptalan egy okiratát, melyből kitűnik, hogy Makkabeus fiai Albert és Barnabás a nevezett káptalan előtt Chazary Márton fiai Benedek és Jánosnak 15 márkáért Szekerest és Sorolánt eladták. Ez okirat Mikov után annak rokonára Dénesre szállt, de ez nem vállal szavatosságot annak tartalmáért. Jurk fia Péter mindezekre saját okiratait bemutatja, melyekből kiderül, hogy Jurk édes testvére Nyntii Makkabeus V. István és IV. László által a vitás birtokokat adományként kapta s hogy Péter fivére

IPOCH az ellen tiltakozott, hogy Albert és Barnabás e birtokokat eladják és Chazáry Márton fia Benedek vagy mások megvegyék, maga Péter pedig Márton fia Jánost és Ethees fia Mikót annak eladásától illetőleg megvevésétől tilalmazta. Ezek alapján megnyeri Péter a pört.*

Ezen most idézett oklevél szerint tehát Szekeres és Zsarolyánnak, valamint a hozzájuk tartozó földeknek (sub antiquis metis), melyeken később Mánd és Borzova községek települtek első ismert birtokosa a Borsa nemzetségbeli Jurk fia Péter és illetőleg ennek testvére Nymti Makkabeus. Ezen most említett Borsák nemzedékrendje, részint az idézett oklevélből, részint a dr. Karácsonyi János¹ és dr. Wertner Mór² által közlöttek alapján a következőkben állítható össze :



¹ Dr. Karácsonyi id. m. I. k. 268. l.

² Dr. Wertner id. m. I. k. 125. l.

A Borsa nemzetség e helyen való szereplésének emlékét különben nemcsak a most idézett oklevél őrizte meg, hanem szerény nézetem szerint megőrizte azt a Borsa nemzetségbeliek régi birtokán a XV. században feltűnő Borzovának, a Borzovai Nagy család ősi fészkeének, valamint az 1592. évben már férfiágon kihalt Borzovay család neve is. Vegyük csak szemügyre ezen község nevét, melyről Kiss Kálmán (id. m. 377. l.) a következőket mondja: «Borzova hajdan erdőség közepén feküdt, melyben borzok tanyáztak s nevét is — Borzodva, aztán Borzova — hihetőleg innen vehette».

Ezen okoskodásból készséggel elfogadok annyit, hogy a község neve az «odu», «odv», «odva» szónak hozzáragasztásából keletkezett, de azt, hogy a fő, az alapszó «borz» lett volna, alig hiszem s hajlandóbb vagyok a község nevének származtatását akként megkoczkáztatni, hogy Borsa odva volt az első elnevezés s ebből származott idők folytán a Borzova helység s a Borzovay családnév. Hajlandóbb vagyok ezt annyival is inkább hinni, mert mint a fentebbiekben kimutatni megkíséréltem, ez a birtok a Borsa nemzetségbelieké volt s még azért is, mert Vályi szerint,¹ 1796-ban Borzovát Borzsának is hívták, a Borzsa név pedig első tekintetre is sokkal

¹ Vályi András: Magyarország leírása. Buda 1796. 254. l.

közelebb áll a Borsa szóhoz, mint a borz szóhoz.¹

Szükségesnek tartom itt megindokolni még azt is, hogy miért fogadom el Kiss Kálmán azon okoskodását, hogy az általam «Borsá»-nak tartott főszóhoz az «odv», «odva» szó ragasztatott. Erre nézve maga Kiss Kálmán adja meg a helyes feleletet, de más vonatkozásban.

Említettük, hogy Borzova erdőség között, «erdőség közepén» feküdt «s az ellenség szemei elől lehetőleg rejtve s védve volt, patkóalakra lévén építve, kijárása csak az északkeleti végén levő hidon volt, míg a környező sánczárókba, melynek nyomai még most is látszanak, a Nóborda pataka bele volt vezetve»,² Kiss Kálmán ezen most idézett leírásából világos, hogy ez a párányi fészek védett, búvóhely lehetett, melyre nagyon is ráillik az «odu», «odv», «odva», sze-

¹ V. ö. dr. Karácsonyi János érdekes fejtegetéseivel a «Genus Brucsa»-ról. Turul VI. k. 135—136. l.

² Kiss Kálmán id. m. 378. lap. — Érdekes, hogy Heves vármegyében Tiszaszőlőshöz is van egy patak, melyet «Nóborda» patakának neveznek, mely mint a még ma is látható nyomok mutatják, a községet körülfogta s védelmi szempontokból áshatták. — Jásznagykunszolnok vármegyében, Tiszaszőlőshöz közel, Abádszalók községben is van egy hasonló, s nevére is hasonló patak, ez azonban nem «Nóborda» hanem «Lóborda» pataka. Valószínű, hogy a patak folyása a lóborda görbe alakjához lévén hasonlatos, nevét is innen vehette s idők folytán a «lóbordából» nóborda: «Nóborda» lett.

rény nézetem szerint első birtokosáról: a «Borsa odva» elnevezés.

Talán sokáig is időztem a régi birtokviszonyok vázolásánál, de ezekkel hosszasan kellett foglalkoznom azért, mert a Szamos és a Tur folyók közötti terület azon részének birtokviszonyait, mely területen Szekeres és Zsarolyán s a később települt Mánd és Borzova fekszenek iróink eddig apróbb részleteiben nem ismertették.

Dr. Karácsonyi János többször idézett munkájában (Magyar nemzetségek)¹ nem szól ezen terület birtokviszonyairól, nem mintha kikerülte volna figyelmét, hanem azért, mert a Borsák azon ágával, melyből a Kopasz nádor előtt 1308-ban Szekeres és Zsarolyán birtokáért lefolytatott perből nyertesként kikerült Jurk fia Péter származott, részletesen, ezen ág birtokainak feltüntetésével, nem foglalkozik. Szerény nézetem szerint azonban Bagossy Bertalan és ifj. Reiszig Ede, kik Szatmár vmegye monografiájában² részletesebben írnak az itteni birtokviszonyokról, megemlékezhetek volna a Borsa nemzetségbeliek birtokairól is, mert mint az a fentebbiekből kitűnik a Szamos és a Tur folyók között a XIII. és XIV. században, a Sente Mágócs,

¹ L. o. I. k. 268. l. L. még a Borsákról és Barsákról szóló vitát a Turul VI., VII., IX., X. évfolyamaiban.

² L. o. 413. s. k. és 566. s. k. lapokon.

Gut Keled, Káta és Balog-Semjén nemzetség birtokai közepén a Borsa nemzetségbelieknek is volt egy összefüggő jószágtestet képezett elég tekintélyes birtokuk, mely birtok Szekeres Zsaryán helységekből s azon földterületből állott, melyen Sámelypuszta s a később települt Mánd, illetőleg Puszta-Mánd és Borzova feküdt.

A Borsa nemzetség nevét először és utoljára 1308-ban halljuk emliteni ezen a vidéken, később nem; mintha teljesen kipusztultak volna innen! Hova lettek? Kihalt-e a Borsa nemzetség itt lakó ága, vagy a XIV. század derekán birtokuktól átvett családi néven feltűnő s a Borsa nemzetség régi possessioinak egy részét kezükben tartó Sarollyáni, Sámé, Mándy családokban élt-e tovább? az források hiányában meg nem állapítható. Ezekből csak az következtethető, hogy a Borsa nemzetség birtoka feltűnése után rövidesen már kevesbedik, szűkül. Mint láttuk, Kápolnás-Szekeres egyrészén 1345-ben (l. 5. l.) már a Szenté-Mágócs nemzetségbeliek osztoznak. Zsaryánban és Szekeresen feltűnik a Zekeres család, mely a Kaplyon nemzetséggel rokon.¹ A birtokok idegen kézre kerülésével természetesen együtt jár a nemzetség elszegényedése is. Önként felmerül itt az a kérdés, vajjon mi oka

¹ L. Karácsonyi: Magyar nemzetségek II. k. 296. l.

Gróf Károlyi cs. O. T. II. k. 228. l. 1550-ben Kiszekeresen birtokos a Rozsályi Kun család is. L. Károlyi O. T. III. 256. l.

lehet a Borsa nemzetség ily hirtelen alig egy fél század alatt történt elszegényedésének?

Nagyon valószínűnek látszik, hogy ez az elszegényedés összefüggésben van azzal a nagy csapással, mely a Borsáknak Erdélyben lakó ágát: Csonka László fiait, a Kopasz-féle lázadásban való részvétel miatt 1319-ben érte, mikor is mint hűtleneket megfosztotta a király majdnem összes javaiktól s a nemzetség a lázadás leverése után ugyyszólván földönfutóvá vált. Nem lehetetlen, hogy ott harczoltak a Szatmármegyében lakó Borsák is s a lázadás elfojtása után részint a királyi hatalomtól, részint a hatalmas Szepte-Mágócs, Káta, Gut-Keled s Kaplyon nemzetségtől való féltükben azon, az ellenség szemeitől elrejtett, irtatlan erdőterületen húzhatták meg magukat, melyen 1436-ban Borzovát, mint Borzovay László birtokát feltűnni látjuk.¹ Ez a természettől is védett hely volt az ezen vidéken lakó utolsó Borsák odva, honnan a község — mint említettem — nevét nyerhette s az a Borzovay Anna a Borsa nemzetség itt szerepelt ágának valószínűleg legutolsó ivadéka, ki 1592-ben, ősrégi birtoklás czimén többekkel együtt nádori adományt visz Borzovára. (Lásd 61. oldal I. függ.)

Mint említettük, Borzova 1436-ban tűnik fel.

¹ Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza I. k. 472. l.

E legelső adatunk is lakosainak szegénységét és elhagyatottságát juttatja eszünkbe. Ekkor történt ugyanis, hogy Borzovay László, Dénesnek fia, ki ekkor Borzovát birta, törvény elé hivatja Veronikát, Demjénnek feleségét, ki Kewlcsei Farkas fiának Jakabnak megbízásából jogtalanul elfoglalta Borzova helység fele részét.¹ Valószínű, hogy a foglalás az erősebb jogán történt s bizonyos, hogy a pert a Borzovay család nyerte meg, miután azt, hogy a Kölcseyeknek Borzován ez időtájt birtokuk lett volna, forrásaink nem említik, azt azonban igen, hogy a Borzovay családnak itt még 1592-ben is volt birtoka.²

Az 1476. évből is van egy sovány adatunk, mely szerint Borzova határai Pusztamánd felől megjárattak.³ 1476-tól egész 1592-ig, tehát több mint száz évig semmit sem hallunk sem Borzováról sem birtokosairól. Az 1592. év azonban már bővebb adatokat nyújt. Ekkor kelt ugyanis az a beiktató parancs,⁴ melyről jelen munka elején megemlékeztünk s melyet fontosságánál fogva a függelékben egész terjedelmében közre adunk. E beiktató parancs szerint Károlyi, más-ként borzovai Téglás István,⁵ néhai nemes Dancz

¹ Leleszi levéltár: Actor. ann. 1436. No. 6.

² Szirmay: Szatmár m. II. k. 243. l.

³ U. o.

⁴ Leleszi levéltár: Statutor. No. 7. Lit. T. fascic. 1. Prot. Stat. 18. pag. 219 et subs. jelzésű oklevél.

⁵ Téglás István a jelenleg Abauj vármegyében lakó

Erzsébet úrnő fia, továbbá: Judi Tamás, Hegedős János, Baku Miklós, Tarczali János, Soldos Bálint, Nagy István, Kalos István,¹ Róka János, végül szánalomból és kegyeletből: Nagy Péterné született Mathe Anna, Hegedős Mihályné született Borzovay Anna, Literáti Péterné született Hegedős Borbála úrnők, valamint azok minden rokonai és örökösei és összes utódai Borzova helység egész birtokába uj adományozás czimén beiktatandók. A beiktatás, senki ellent nem mondván, ugyanazon évben, boldog Margit szűz ünnepét követő legközelebbi keddi napon (1592. jul. 14.) megtörténik.

E munka elején ígértük, hogy amennyire forrásaink engedik, meg fogunk emlékezni a Borzovai Nagy családnak az 1592. évet megelőző multjáról is. Említettük, hogy erre vonatkozólag

Borzovai Téglássy család őse. A család történetét megírta Csoma József: «Abauj vármegye nemes családai» cz. művében. L. o. 581. s. k. I. Valószínű, hogy az adománylevélben említett Téglás István egy személy azon Téglás Istvánnal, ki Károlyi Mihály tisztartója volt s talán ennek atyja vagy testvére az a Téglás Jakab, ki 1566-ban károlyi prädikátor volt s ki Károlyi János végrendeleténél mint tanu szerepel. Lásd Károlyi cs. O. T. III. k. 368. és 594. lapján. Megemlítendőnek tartom itt, hogy bár a Téglássy család körülbelül kétszáz évvel ezelőtt költözött el Borzováról, emléke itt maig is fennmaradt, a mennyiben azt a telket, hol a templomot felépítették, ma is «Téglás» portának nevezik.

¹ Érdekes a család nevére vonatkozólag a Szirmai Kalos Bertalan levele. Lásd Turul XV. k. 36. és 37. l.

két forrásunk van, melyek egyike egy családi hagyomány, másika az említett 1592-ben kelt birtokba iktató parancs.

Bár készséggel elismerem a családi hagyományok csekély, kétes történelmi értékét, mégis az események összehasonlítása egy oly hagyománynak felemlítésére indít, mely a családban erősen gyökeres s melyet gyermekkoromban szüleimtől és Szatmármegyében lakó rokonaimtól gyakran hallottam, sőt melyet az utóbbi időben egy a család levelesládájában őrzött naplóban feljegyezve is találtam. A feljegyzett hagyomány szóról szóra a következő:

«a Borzovai Nagy család mint székely eredetű Királya és Hazája iránti hűségéért nyerte Donatioval Borzovát. Már Eger váránál kilencz egytestvér küzdött hősileg a Török ellen. Itt lett hitszegő Nagy Gábor, kit Tordán nyakaztak le nemtelen tetteért.»¹

E hagyomány oly erős s annyira el van terjedve a családban, hogy akárhány változatban, akármily színezéssel adták is elő az atyafiak, három körülmény:

1. a család székely eredete,
2. Nagy Gábor hitszegő tette s ennek folytán Tordán lenyakaztatása s végül
3. a részvétel Eger védelmében: mindig ki-domborodott az előadásból.

¹ Napló a Nagy cs. levelesládájában.

Egyik atyafi p. o. ki palástolni akarta Nagy Gábor viselt dolgait, a következőképen adta elő a hagyományt :

«nagy veszedelem volt Erdélyben a székelyek földjén. Nagy Gábor fellázadt a király ellen, mert a király elvette birtokait. Le is nyakzták őt Tordán mint lázadót s földönfutóvá lett a nemzetsége. Akkor futott ki Erdélyből a Borzovai Nagy család őse is, ki itt telepedett meg Borzován s kinek utódai Egernél tanujelét adván vitézségüknek, a király iránti hűségüknek, donátiót kaptak Borzovára».

Lássuk a hagyomány főbb pontjait.

Mindenekelőtt a család székely eredetének hagyományával találkozunk. Erre vonatkozólag a hagyományon kívül más forrásunk nincs. Való-e ez, vagy mese : eldönteni nem lehet. Talán valószínűbb, hogy koholmány, melyet hiuságból költöttek annak tudatában, hogy a székely vérből való származás s a régi törzsökös nemesség együtt járnak. A hagyomány ezen része tehát elvetendő, mert a hagyományok csak akkor emelkednek értékre, ha azok történelmi, hiteles adatoktól támogatva, ha nem is kétségtelenné, de legalább valószínűvé tehetők, a mi pedig a hagyomány ezen részénél teljesen kizárt dolog.

A mi Nagy Gábor hitszegő tettét s ebből folyó lenyakasztatását illeti, erre a hagyományra nem merem rásütni a mese bélyegét, mert alig tehető fel, hogy egy család, a családi szeny-

nyest ok, alap nélkül kirázza. A nélkül, hogy szépiteni akarnám a dolgot, azon nézetben vagyok, a mi különben igen valószínű is, hogy Nagy Gábor nem közönséges bűnös volt, illetve nem magánosok ellen követett el delictumot, hanem a köz ellen, mert nem hihető, hogy a család egy közönséges gyilkos vagy tolvaj emlékét századokon keresztül megőrizte volna. A lázadó emlékét, különösen akkor, ha a lázadás jogos voltáról a család meg van győződve: megőrizzük, marttyrt csinálunk belőle, a közönséges büntettest lehetőleg elfelejtjük és elfelejtetjük. Ha ez a tapasztalat által is igazolható állítás igaz, akkor azt is igaznak kell tartanunk, hogy ha csakugyan lenyakazták Nagy Gábort Tordán, nem mint közönséges büntettest, hanem mint politikai bűnöst nyakazták le, miért is azt hisszük, hogy az atyafiak által elbeszélt s ismertett hagyomány közelebb áll a valósághoz, mint az, melyet feljegyeztek.

A feljegyzett hagyomány Nagy Gábor hit-szegő tettét Eger védelmének idejére (1552.) teszi, a hagyomány másik változata előbbre. Lássuk tehát legelsősorban hogy a Borzovai Nagy családbeliek részt vettek-e Eger védelmében, s követett-e el történelmi forrásaink szerint Eger védelménél vagy más helyen Nagy Gábor nevű egyén olyan tettet, melyért lenyakaztatott legyen?

A hagyomány szerint kilencz Borzovai Nagy

vett részt a védelemben, kik mindnyájan egytestvérek voltak. Igaz, hogy sok Nagy nevű egyén harczolt Egernél, kikről forrásaink is megemlékeznek, de sem egyik sem másik Nagy családbelivel sem mutatható ki az atyafiság, már csak azért sem, mert a legtöbb Nagy előnév nélkül fordul elő.

Ott harczoltak: Nagy Antal, Nagy Benedek, Nagy Balázs stb. «erényre és bölcseségre kiváló férfiak»;¹ Nagy Albert de Siklios és Nagy Antal;² Nagy Balázst az ágyugolyó,³ Nagy Pált az okt. 4-iki robbanás öli meg.⁴ Van közöttük egy Nagy István is, kire október 22-én a vár zászlaját bizza Dobó, de ez mindjárt elesik sclopetumtól; Dobó tette el.⁵ Nem mutatható ki a rokonság azon Nagyokkal sem, kiket Barabás Samu, mint Eger védelmében résztvevő egyéneket felsorol.⁶

Való, igaz, harczol Egernél egy Nagy Gábor nevű egyén is, kihez és társaihoz a törökök levelet írnak. A levél tartalmának ismerete nélkül, tudva különösen azt, hogy Dobó megbotoztatta volt azt a katonát is, ki neki a töröktől levelet

¹ Magyar levelestár I. 98., 105., 107., 112., 135. stb. l.

² Reusner: Rer. mem. Pannon. 89. l.

³ U. o. 91. l.

⁴ U. o. 94. l.

⁵ U. o. 99. l.

⁶ Tört. tár. 1888. Barabás Samu. Eger 1552-iki ostromához. 388. I. 1553. jan. 8. jegyzékben.

mert hozni, méltán támadhat azon gyanu, hogy talán ez a Nagy Gábor volt azon hitszegő, kit a hagyomány szerint Tordán nyakaztak le «nemtelen tetteért».

A levél tartalma azonban teljesen eloszlatja ezen gyanut. Szól ezen levél a következőképen:

«Ez levél adassék az leway vytezeknek Fyichor Myhalynak, Sztankayt Györgynek, Nagy Gábornak, Rach Farkasnak, Balog Myhalynak kezekben.» Aláírva: Hazzan Oda bassa, Kiort Oda bassa, Dely Omar, Ferhat és Haydar Datum Wach (Vác) 1554. Mindszentek előtti vasárnap.

Zamatos bőbeszédű magyar nyelven kéri, hogy a mely kopját ott hagytak, visszaadják s jelentsék meg a napot, mikor vivhatnak meg. Ők már elvégezték minden dolgukat. «Nem csak most történt efféle dolog köztetek és mi köztünk, mert igen szép dolog, a hol két szép sereg szembe áll és csak ketten-ketten vivnak, mint két kos vína egymással...» Jertek el, ennél több levelet nem irunk. Tudassátok ki jöttök-e? Tegyetek félre minden gyerekséget. «Isten tartson meg benneteket.»¹

Az Eger védelmében való részvételre s Nagy Gábor Egernél viselt dolgaira vonatkozólag, a felsoroltakon kívül más forrásunk nincs. Hogy részt vettek-e csakugyan a Borzovai Nagy csa-

¹ Magyar levelestár I. 140—141. l.

ládbeliek a harcban, eldöntetlen kérdés marad, csak egy látszik valószínűnek, az nevezetesen, hogy Nagy Gábor nem Egernél, hanem mint a hagyomány másik változatából kitűnik előbb s Erdélyben követte el, a hagyomány szavaival élve «nemtelen tettét». Maga azon körülmény, hogy a hagyomány szerint Tordán nyakaszták le Nagy Gábort, a mellett szól, hogy Erdélyben követte el «nemtelen tettét», mert ha Egernél esett volna valamely bünbe, mi szükség lett volna arra, hogy őt épen az Egerhez igen távoleső Tordán végezzék ki?

Én azt hiszem, hogy Nagy Gábor Tordán történt lenyakasztatásának hagyományában azon szomoru igazságszolgáltatás emléke él, melyet Mátyás király szolgáltatott Tordán 1467-ben, mikor is az igazságtalannak tartott adó miatt fellázadt s a Szentgyörgyi János gróf pártján álló erdélyiek közül többeket kerékbe töretett s tüzzel-vassal kinoztatva kivégeztetett.¹ A vonatkozó történelmi emlékekben ugyan nem találtam Nagy Gábort a kivégzettek között, de ez a hagyomány oly erős, hogy itt kellett keresnünk a hagyomány által említett nagy veszedelmet, Nagy Gábor lázadását s lenyakasztatását s ennek következtében a Borzovai Nagy család őseinek Erdélyből való kivándorlásának okát.

¹ Századok XXII. évf. 149. l. Bonfin, Dec. IV. Lib. I. 543. Ranzan Schwandtnernél. I. 397. Pray: Annal. IV. 34.

Feltéve, hogy a most említett hagyomány való, mondhatjuk, hogy a borzovai Nagy család az 1467-ik év után Erdélyből származott át Szatmár vármegyébe, illetőleg az ez időtájt a Borzovay család által birt Borzovára s talán azon hagyomány, hogy a család magát székely eredetűnek tartja arra vezethető vissza, hogy Erdélyből, talán épen a székelyek földjéről jöttek Szatmár vármegyébe (L. a 20. lapot).

Lássuk most, hogy mit mond az 1592-ben kelt beiktató parancs (lásd 60. old. I. függ.) a Borzovai Nagy családnak az 1592. évet megelőző multjáról. Az oklevél vonatkozó szakasza következő: *«ac in cuius quieto et pacifico dominio iidem maiores et progenitores suos utriusque sexus universos ab antiquo perstitisse, Literasque et literalia Instrumenta superinde sufficientia habuisse...»* hogy az ő (t. i. Nagy István és adományos társai) összes mindkét nembeli elődei és ősei annak (t. i. Borzovának) nyugodt és békés birtokában voltak rég időktől fogva s arról elegendő leveleik és írásbeli bizonyítékaik voltak legyen...)

Ezen okiratból tehát, eltekintve az új adományozás tényétől is, minden kétséget kizárólag megállapítható, hogy a Borzovai Nagy család már az 1592. évet megelőzőleg is birtokos volt Borzován. A birtokszerzésnek idejét, miután az okmány az ősök ősrégi birtoklásáról beszél, azt hiszem, hogy bátran tehetjük az 1400-as évek

végére, vagyis azon időre, mikor Tordán a nagy veszedelem történt.

A Borzovai! Nagy családnak Borzován való régi birtokos volta: tény; azonban azon körülmény, hogy ki volt a birtokszerző és mily érdem jutalmazásául kapta Borzovát, nem állapítható meg, nem pedig azért, mert erre vonatkozólag semmi féle adat nem áll rendelkezésünkre, sőt nem volt okmány már 1592-ben sem, miután az idézett oklevél a birtokjog bizonyítására vonatkozó okiratokról azt mondja, hogy azokat a családtól az országban dúló zavaros időkben részint elrabolták, részint pedig elveszték, megsemmisültek. Az 1592. évben kelt beiktató parancs különben azt a benyomást teszi reánk, hogy az ott felsorolt adományos családok az 1592. évben fiúágon már kifogyott Borzovay család révén jutottak együvé, mint sógorok és unokatestvérek, s az új adománynyal a Borzovayak birtokát leányágon saját családjuk részére is biztosítani akarták, sőt, mint a beiktató parancsra vezetett záradékból kitűnik, biztosították is. Valószínűnek látszik tehát, hogy a borzovai Nagy család házasság révén jutott Borzova birtokába már akkor is, mikor az 1467. év utáni időkben — ha ugyan a hagyomány való — Erdélyből kívándorolt. Az idézett beiktató parancs ugyan azt mondja, hogy tekintettel Nagy István és társai «hűségére és hű szolgálataira, melyeket ők első sorban a királyi koronának, továbbá a nevezett

Császár és Király Ő Felsége legkegyelmesebb Urunk érdekében a legkülönbözőbb időkben és helyeken tettek és magukat erre jövőben is kötelezik. ... ebből azonban az a tény, hogy a borzovai Nagy család első ismert őse Nagy István, valami különös szolgálatot tett volna az országnak és koronának, vagy valamely fényes hadi tettet vitt volna véghez: nem következtethető, mert ezen kitétel — mint jogczim — szokásos és természetes, szinte frázis az ilyen hasonló adomány levelekben.

Hasztalan keressük a vitéz, hadverő őst, meg kell elégednünk egy szürke, hétköznapi őssel, a lovagkor képzelt hőse helyett egy egyszerű, becsületes, nyugodalmas családapával, ki mint láttuk, ha leányágon is, de birtokos lett Borzován.

Ennyi az, mit a Borzovai Nagy családnak az 1592. évet megelőző multjáról mondhatunk. Talán sokáig is időztünk a régi birtokviszonyok fejtegetésénél, de szükségesnek tartottuk azt azért, hogy hivatott történetíróink figyelmét felhívjuk a Tur és Szamos közti vidékre, melyről alig-alig vannak közzétett s a történelmi kritika tűzpróbáján keresztül ment adataink.

Meg kell még itt emlitenünk, hogy jeles családtörténetírónk Nagy Iván, ha bár fenntartással is, azon Nagy Gáspárt, kiről jelen munka 9-ik lapján említést tettünk és azt a Nagy Istvánt, ki 1592-ben Borzován kapott részt királyi,

helyesen «nádori» adományban, a Rápolthi Nagy család tagjaként tünteti fel,¹ holott arra, hogy Nagy István és Nagy Gáspár a Rápolthi Nagy családból származott volna, épenséggel semmi adatunk sincs.

Nem tudjuk, mi vezette erre a feltevésre Nagy Ivánt? Talán az a körülmény, hogy a Rápolthi Nagy család a Borsa nemzetség birtokán a XVIII. és XIX. században birtokosként fordul elő, vagy talán az, hogy Rápolth és Borzova nem messze fekszenek egymástól s az átszármazás lehetősége könnyen feltehető: nem tudjuk. Ellene szól ennek a feltevésnek az a körülmény is, hogy a Borzovai Nagy család ősi czimere, mely a családi traditio szűkszavu meghatározása szerint: egy kardos kar virággal, a Rápolthi Nagy család, beliek által használt czimertől, mely kék mezőben, zöld dombon álló, jobbában kardot, baljában vörös zászlót tartó vitézt ábrázol: merőben eltér.

II.

Mint említettük, a Borzovai Nagy család első ismert őse Nagy István, az 1592. évben többekkel együtt nádori adományt — új adományt — visz Borzova helység egész birtokára. A beiktató parancsot s a leleszi káptalan által arra vezetett záradékot a függelékben egész terjedelemben közöljük. Ennek folytán az oklevél rész-

¹ Nagy Iván: Magyarország családai. VIII. k. 45. l.

letes ismertetése felesleges, annyival is inkább, mert annak egyes pontjait az I-ső részben már ismertettük volt. E helyen inkább az oklevél főbb pontjait csoportosítjuk.

Az adomány jogcíme: Nagy István és társainak hűsége és hű szolgálataik, melyeket ők a királyi koronának tettek (mint mondtuk, szokásos frázisok az e fajta oklevelekben), a nőadományosokat illetőleg pedig azon kegyelet és szájalom, melylyel irántuk az adományozó helytartó viseltetik.

A birtokba iktatást Waniay Mózes leleszi áldozár teljesíti, Bagosi Bagossy Boldizsárral, mint kiküldött királyi emberrel. Megjelennek a beiktatáson a szomszédok és birtokszomszédok részéről: nemes és nemzetes Mándy Ambrus és Kelemen és Márton Albert, mindhárman Mándról; továbbá Márton Tamás, Sámuel, Boldizsár, Cheke Máté és Bereczk György mind az öten Zsarolyánról, maguk személyében; ugyancsak mint alkalmazottak és nemtelenek; nemes és nemzetes uraik nevében és képviselőjében: Kondor Benedek: Rozsályi Kun Miklós; Fejér Antal és Kochis Pál, mindketten néhai nemzetes rozsályi Kun László hátramaradt özvegyének képviselőjében, mindhárman Kisszekerestről, valamint Tóth Tamás és Balkó Antal, mindketten Kóródi Ispán István nevében és Sebestyén Albert, Ormosdon lakó, nagyságos báró Kevendthi Székely György képviselőjében: mindhárman

Nagyszekeresről. A beiktatás, mint említettük 1592-ben július hó 14-én megtörténik.

Ezen időtől kezdve 1632-ig semmit sem tudunk a borzovai Nagyokról. Az 1632-ik évben, Márton Péter, Soldos György s több zsarolyáni lakos kérelmére vizsgálatot tartanak a Zsarolyán és Nagyszekeres helységek között vitássá lett területek tárgyában, mely vizsgálat során kihallgatott tanuk közt egy nemes Nagy István nevű egyén szerepel Borzováról.¹ Hogy azonban ez a nemes Nagy István egy személy-e az adományos Nagy Istvánnal, vagy annak fia-e, vagy annak a Borzovai Nagy Péternek fia-e, ki 1592-ben az adományos társak között szerepel: megállapítani nem tudjuk s épen ezért a leszármazási táblán sem tüntetjük fel.

Az 1632. évtől kezdődőleg 1745-ig a következő «Borzovai Nagy»-ok éltek Szatmár vármegyében:

¹ Leleszi levéltár: 1632 Metal. Comit. Zathmár No. 49.

Kivonat a leleszi konvent országos levéltárában Metal. Comit. Zathmár No 49. őrzött oklevélből, mely szerint 1632. évben Márton Péter, Soldos György s több sarolyáni lakos kérelmére vizsgálat tartatott a Sarolyán és Nagy Szekeres helységek közt vitás területek tárgyában, mely vizsgálat során:

«Decimus testis nobilis Stephanus Nagy de Borzova prædicta, vir quadragenarius juratus et examinatus fuisset se antea nescivisse, quod ipsi Nagyszekeresiensenses possideant illas terras, sed eas semper Sarolaniensium esse sciebat ob proximam earum existentiam ipsi pago.»

1. Borzovai Nagy Jakab, ki lakóhelyének feltüntetése nélkül az 1655-iki taxás armalisták összeírásában fordul elő.¹

2. 1660-ban, ugyancsak az armalisták közt találjuk, lakóhelyük megemlítése nélkül: Borzovai Nagy Istvánt és Borzovai Nagy Jakabot.² (Utóbbi valószínűleg egy személy az 1. alatt említett Borzovai Nagy Jakabbal.)

3. A taxás armalisták 1669-iki összeírásában találjuk Borzova községben a következőket: Nagy Istvánt, Nagy Györgyöt s egy másik Nagy Istvánt.³ (Mindhárom előnév nélkül).

4. Egy 1660-iki nemesi összeírás szerint «borzovai nemesek: Nagy István, Nagy János».⁴

5. 1706-ban Nagy János strázsamester Csaholczról, a Kajdy István nemes ezredében szolgált;⁵ Nagy Pál, Nagy István fő, illetőleg vicze-hadnagy Kispaládról.⁶

6. 1709-ben Csaholcz községben találjuk: Borzovai Nagy Miklóst és borzovai Nagy

¹ Szatmár vm. levéltár Cons. Nob. Fasc. 2. Actor. No. 1. Ann. 1655.

² Szatmár vm. levéltár: Nobiles Armales Fasc. 2. Actor. No. 3 Ann. 1660.

³ Szatmár vm. levélt: Nobilit. Fasc. 2. Actor. No. 1. 1669.

⁴ Szatmár vm. levéltár: Ann. 1660. Fasc. 2. Actor. No. 6.

⁵ Károlyi család O. T. V. kötet. 432. l.

⁶ U. o.

Istvánt. Előbbi az 1709-ik évben Csaholczon főbíró.¹

7. 1709-ben Kispaládon lakik: Borzovai Nagy Gergely János; Fehérgyarmaton pedig: Borzovai Nagy János.

8. «az insurgáló Lovas és gyalog nemesség Regestrumá»-ban² 1707-ben találjuk a következőket:

«Borzovai Nagy Pál úr két fiaival (e Pál valószínűleg egy személy az 5. pontban említett Pállal) Méltóságos Generális úr mellett vannak».

«Borzovai Nagy János és Borzovai Nagy László Borzováról, Bikk László ezredében szolgálnak. Előbbi adjutáns.»

9. Az 1745-ben szervezett nemesi katonaságnál hadnagy: Borzovai Nagy Sándor.³

Kérdés most, hogy a felsorolt s Szatmár-megye levéltárában fekvő (31. lapon 2., 3., 4. jegyzet alatt idézett) iratok szerint borzovai előnévvel élő armalisták, valamint a többi borzovai előnévvel bíró és illetőleg előnév nélkül előforduló de Borzován lakó «Nagy»-ok, annak a Nagy Istvánnak leszármazottjai-e, ki 1592-ben

¹ Szatmár vmegye levéltára: Fasc. 2. Actor. No. 37. Ann. 1709.

² U. o. Fasc. 2. No. 29. 1707.

³ U. o. Az 1745-ben szervezett nemesi katonaság c. ügycsomó.

nádori adományt vitt Borzovára, vagy pedig más, idegen családból valók-e, kiket Borzovai Nagy Istvánhoz vérségi kötelék nem fűz?

A mi az 1—3. pont alatt felsorolt s tényleg «borzovai» előnévvel előforduló «Nagy»-okat illeti, ezek szerény nézetem szerint nem tekinthetők Nagy István leszármazottjainak, mert alig képzelhető, hogy abban az esetben, ha a donationalista Nagy István leszármazottjai lettek volna, az 1655., 1660. és 1669. években megejtett összeírások alkalmával, mikor t. i. nemességük alapját igazolniok kellett, az 1592-ben kelt donationalis levél helyett armalisra hivatkoztak volna. Nem képzelhető ez annyival is inkább, mert ha el is tekintünk azon előkelőbbbségtől, melyet a jószágos nemesség biztosított, tekintetbe kell vennünk azt is, hogy éppen ezen időre esik az 1630:30., az 1647. évi 26., t.-cz.-ek meghozatala, mely törvények rendelkezése szerint az armalisták a megyék házipénztárába taxák fizetésére köteleztettek, már pedig olyan magyar nemes, ki taxát fizessen akkor, ha a legcsekélyebb jogi alapja van a fizetés alul való kibuvhatásra: nincsen. Szerény nézetem szerint tehát, ha Nagy Jakab és a többi felsorolt armalisták csakugyan a jószágos nemességgel bíró Nagy István leszármazottjai lettek volna, bizonyára nem mint armalisták, hanem mint jószágos nemesek vétettek volna fel.

Felmerül most azon kérdés eldöntése, hogy
Borzovai Nagy család.

a 4—9. p. alatt felsorolt «Nagy»-ok, ezen, vagy más idegen családhoz tartoznak-e?

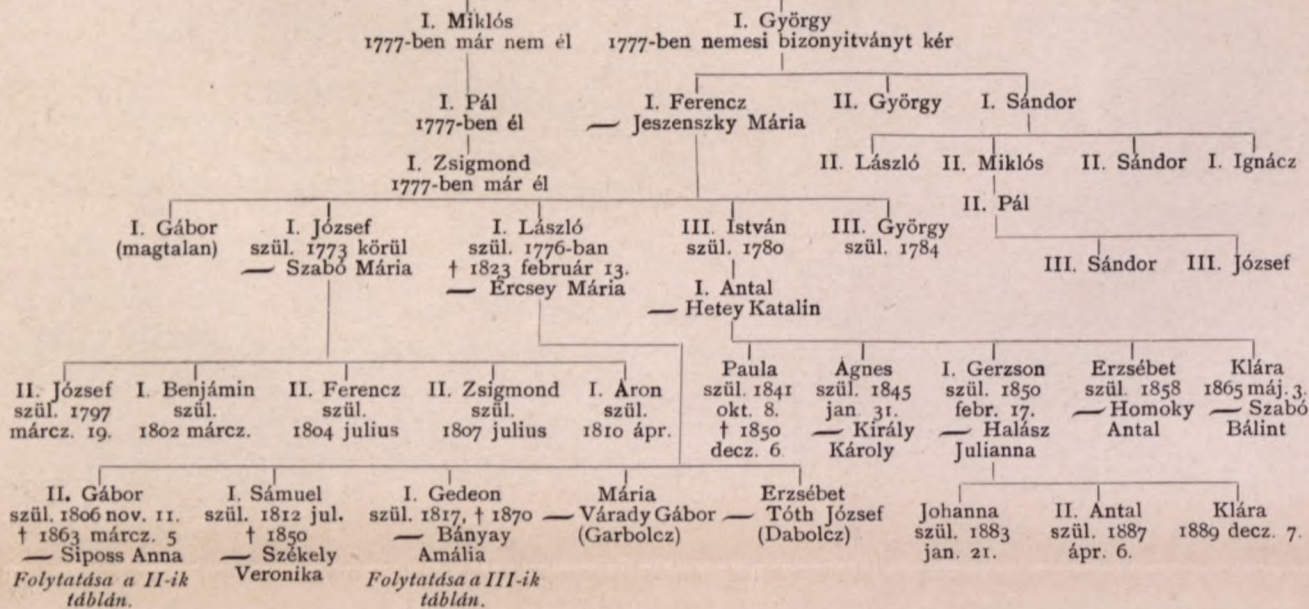
Eddigi kutatásaim azt igazolják, hogy Borzován, Csaholczon és Kispaládon ezen időben csak egy «Nagy» családnevű család lakott. Ha ezen községekben csak egy «Nagy» családnevű családot találunk s okmányaink csak ezen «Nagy» családbelieket említik mint jószágos nemességgel bíró «Nagy»-okat, említik pedig mint láttuk ősi jószágok után jogosan használt borzovai előnévvel: kétségtelen, hogy a 4—9 pont alatt feltüntetett, Borzován, Csaholczon és Kispaládon lakó «Nagy»-oknak közös ősük volt, ezen közös ős pedig nem lehet más mint az a Nagy István, ki 1592-ben Borzovára nádori adományt nyert. Más kérdés aztán az, hogy a 4—9. pont alatti «Nagy»-okat be tudjuk-e állítani a családfába? Ezen kérdésre határozott «nem»-mel kell felelnem, mert olyan okmányokkal, melyek alapján 1777-től felfelé 1592-ig az összefüggő, hiteles nemzedékrend összeállítható volna: nem rendelkezem, feltevések útján pedig nem akarom a 1592-ig felmenő összefüggő családfát kiterőszakolni.

A birtokomban levő okmányok alapján a leszármazást a következőkben állítottam össze:

I. Tábla.

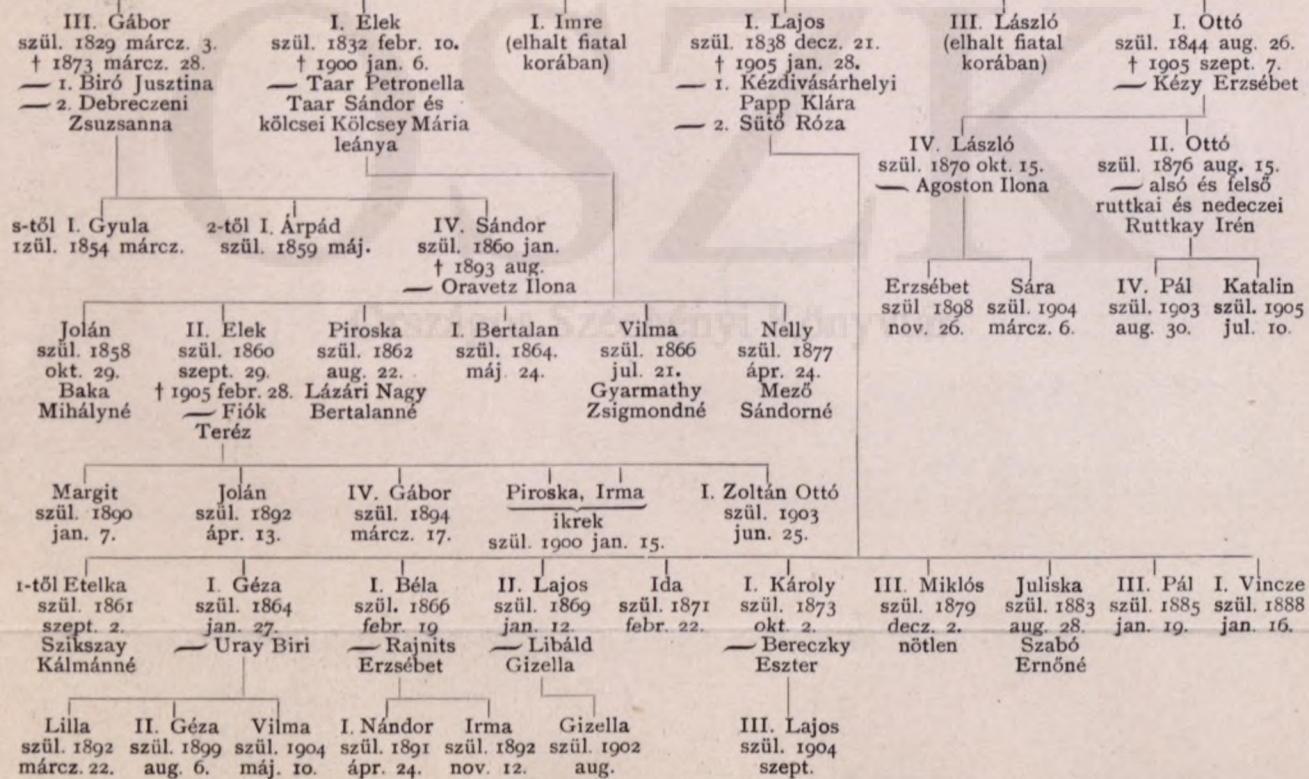
Nagy István
1592-ben többekkel együtt új adományt nyer Borzovára.

II. István
1777-ben már nem él



II. Tábla.

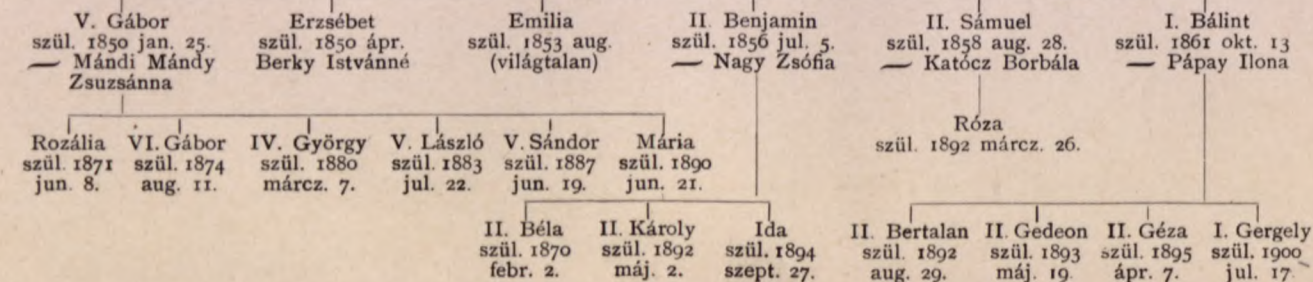
II. Gábor (ki az I. táblán)



III. Tábla.

I. Gedeon (ki az I. táblán)

szül. 1817 jan.
— Bányay Amália



OSZK



Országos Széchényi Könyvtár

Az I. táblán feltüntetett I. Istvánról, a család első ismert őseről már szoltottam.

Mint az eddig előadatokból is kitűnik, a családfán I. István és II. István között hézag van.

II. István 1777-ben már nem él. Feltehetjük azonban, hogy az 1755-iki nemesi összeírás alkalmával még él s hogy egy személy azzal a b. (igy) Nagy Istvánnal, ki az 1755-iki nemesi összeírásban, lakóhelyének feltüntetése nélkül szerepel,¹ s talán azzal a Borzovai Nagy Istvánnal, ki 1709-ben Csaholczon a birói tisztséget töltötte be. (Lásd 32. l.)

II. Istvánnak két fia volt, I. Miklós és I. György, kik Csaholczon laktak. Utóbbi 1777-ben nemesi bizonylatot kér Szatmár vármegyétől, úgy maga és fiai: I. Ferencz, II. György, I. Sándor, úgyszintén már elhalt vérbeli testvératyafainak, I. Miklósnak fia: I. Pál és ennek fia I. Zsigmond részére.

Kérvényében előadja, hogy ő elhunyt István fia, az ő nemességét illető okleveleket az arra rendelt küldöttségnek már bemutatta és nem bizalmatlankodik e felszerelvényeknek (okmányoknak) a vármegye levéltárában való jó megőrzésében, mindazonáltal, miután saját maga és övéinek határozottabb biztonsága végett rászorul

¹ Szatmár vm. levéltára : Fasc. 32. Act. No. 141. Ann. 1755.

a nemesi bizonyságlevél kibocsáttatására»... kéri annak kiadatását.

A vármegye, miután újból átnézte a folyamodók bizonyságleveleit, Fejérkeövy István helytartónak 1592-iki birtokbaiktató parancsa alapján s folyamodók lankadatlan nemesi jog gyakorlására s az említett adományozás alapján szerzett nemesi jószágok tényleges birására tekintettel, részükre a nemesi bizonyságlevelet kiadja.¹

A folyamodvány mellékleteit képező okmányokból azonban nem tűnik ki, hogy nemzedékről nemzedékre filiálva össze tudta volna magát kötni I. György az 1592-ben nádori adományt nyerő I. Istvánnal. A vármegye, mint láttuk, megelégedett a nemesi jószág tényleges birásának bizonyításával.

1813-ban a család újból nemesi bizonylatot kér. Kérik azt Csaholczon lakó Nemes Nagy Gábor (I. Gábor), József (I.), László (I.), István (III.) és György (III.) testvératyafiak, néhai Nemes Nagy Ferencznek (I.) gyermekei magok és említett néhai atyjuk Nagy Ferencz életben levő Nagy Sándor (I.) nevü testvérjének, hasonlóképen Csaholczon lakó és élő gyermekei, Nemes Nagy László (II.), Miklós (II.), Sándor (II.) és Ignác (I.) részére.

¹ Szatmár vm. levéltára : Nobilit. Ann. 1813. Fasc. 28. Actor. No. 8. L. alább a függelékben 2. sz. okmányt.

Folyamodványukhoz egy bizonyítványt csatolnak, melyet 1785 június 10-én Borzova község előljárósága adott ki,¹ melyben igazolva van, hogy Nagy György és ennek Ferencz nevű fia «az igaz impetráns örökös Nagy Istvánnak legitimus successora, ki is mostan is helységünkben (Borzován) örökös jószágot bir s nemes Vármegyénktől personalista nemes ember számban tartatott mindez ideig»...

A felhozott bizonyítékok alapján a vármegye a család jószágos nemességéről szóló bizonyáglevelet úgy folyamodóknak, mint anyakönyvi «kiírások» által bizonyított gyermekeiknek kiadja.

Most áttérek azon, fájdalom, nagyon csekély adat közlésére, melyeket az egyes családtagok családi, vagyoni s egyéb viszonyairól tudunk.

I. István (lásd I. tábla) családi, vagyoni s egyéb viszonyait, kivéve azokat, melyeket már említettem: homály fedi.

II. Istvánnak két fia volt: I. Miklós, ki 1777-ben már nem él s I. György. Mindhárman Csa-holczon laktak s mint kisbirtoku nemesemberek, egyszerű életet éltek. Közügyekben való szereplésüknek, kivéve II. István biráskodását, semmi nyoma.

I. Miklósnak egy fia volt: I. Pál s ennek ismét egy fia: I. Zsigmond, ki 1777-ben már él.

¹ A család levelesládájában.

I. Zsigmondról és ennek utódairól semmi tudósításunk nincs. Ugy látszik, hogy I. Miklós ága I. Zsigmondban kihalt.

I. Györgynek három fia volt : I. Ferencz, kitől a ma élő ismert ágak származnak ; II. György és I. Sándor.

I. Ferencznek György nevű testvére valószínűleg fiatalon, nőtlen korában halhatott el, mert a későbbi okmányokban sem róla, sem utódairól említés téve nincs.

A legkisebb fiúnak, I. Sándornak csak a származási táblán feltüntetett utódjait ismerjük. Sajnos, hogy ezeknek sem közölhetem születési és halálozási adatait, mert a csaholczi anyakönyvek elégték.

A I. táblán álló I. Ferencz, kitől, mint mondtuk, a ma is élő, ismert ágak származnak, születési évét és helyét, vagyoni és egyéb viszonyait nem ismerjük. Ő is Cساهolczon lakott ; a nemesi bizonyáglevelét kérő folyamodvány szavai szerint azonban «Borzova nevezetű Curiális helységbe actuális birtokos».

Családjára vonatkozólag a következő lelkészi bizonyítvány ad felvilágosítást :

«1813-ik esztendőben márczius hónapnak 5-ik napján a csaholczi matrikulából kiíródott keresztséglevél. Nemes Szatmár vármegyében Cساهolcz nevezetű helységben lakozott néhai megboldogult Nemes és Nemzetes még élt Nagy Ferencz úr maradékainak (a kiknek neveik az új mat-

rikulában találtatnak, mert a régi a házzal együtt megégett, ezelőtt mintegy negyven esztendő(ke)l születéseknek, megkereszteltetéseknek s neveiknek leírása. Nemes Nagy Ferencz urtól és Jeszenszký Mária asszonytól született gyermekei ezek: Nemes és Nemzetes Nagy Gábor (a ki magtalan), Nagy József, Nagy László, Nagy István, Nagy György, a két elsőnek a kik meghaladják a negyven esztendőt, nevök az ujj matrikulában nem találtatik, a kik itt találtatnak azok e szerint vagynak: Nemes és Nemzetes Nagy László (lásd I. tábla I. László) megkereszteltetett 1776 augusztusnak 24-ik napján, keresztatyja volt Besey László, keresztanyja Csathó Mária. Nemes Nagy István (lásd I. tábla III. István) megkereszteltetett juliusnak 29-én 1780, keresztatyja volt Végh Zsigmond, keresztanyja Kállay Ferenczné. Nemes Nagy György (lásd I. tábla III. György) kereszteltetett 28. juli 1784, keresztapja volt Szabó János akkori preldikátor, keresztanyja Görgényi Mihályné...

I. Józsefnek öt fia volt:

II. József, szül. Csaholczon 1797. márcz. 19.

I. Béniamin, szül. Csaholczon 1802. márcz.

II. Ferencz, szül. Csaholczon 1804. juli.

II. Zsigmond, szül. Csaholczon 1807. juli.

I. Áron, szül. Csaholczon 1810. ápr.

Valószínű, hogy Csaholcz községben ez idő szerint is élő s magukat «borzovai Nagy»-oknak tartó «Nagy» családnevűek közül többen ezen

I-ső Józsefnek leszármazottjai, de miután az összeköttetés hiteles anyakönyvi bizonylatokkal (miután mint említettük, az anyakönyvek elégték) sem más okiratokkal be nem igazolható: felsorolásukat mellőztem, s a Csaholczon lakó «borzovai Nagy»-ok közül csak azokat soroltam fel (l. 52. s köv. l.), kiknek leszármazására hiteles adataim vannak, ezek pedig mint látni fogjuk, nem I. József, hanem III. István leszármazottjai.

Mint említettem, a borzovai Nagy család ismert tagjai I. Ferencztől és illetőleg I. Ferencznek I. László és III. István nevű fiaitól származnak.

Lássuk most ezeket az ágakat:

1. I. László ága.

I. László született Csaholczon 1776-ban. Iskoláit Debreczenben végezte. Mint szerény anyagi viszonyok közt élő szülék gyermeke, iskoláinak végeztével, az akkori idők szokása szerint, 1798-ban Fülöpösdaróczra ment rektoriára. Mint fülöpösdaróczi tanító nősült; felesége: Ertsey József garbolczi, később komlódtótfalui református lelkész és Boross Mária leánya: Mária. Az esküvő Garbolczon volt 1798-ban. Nem sokára Kisnaményban választották meg tanítónak, hol 1803-tól 1811-ig lakott. Innen Darára hívták meg lelkésznek. Darán 1811-től 1822-ig lelkészkedett. 1822-ben Géberjén választotta meg lelkésznek s mint ilyen halt el Géberjénben

1823 február 13-án.¹ Halálesete a géberjéni halotti anyakönyvben következőleg van bejegyezve:

«néhai boldog emlékezetű Nagy László prädikátor e világra nézve pályafutását végezte; temetett számos honpolgárok jelenlétében 15. febr. prädikálván felette T. Inczedy József porcsalmai prädikátor úr. Nincsen a koporsóban békesség! és T. Kiss Áron úr Naményi prädikátor úr.»

Neje: Ertsey Mária Garbolczon halt el 1850. október 2-án, 68 éves korában.

I. Lászlónak 5 gyermeke volt. Három fiu: II Gábor, I. Sámuel, I. Gedeon, és két leány: Mária és Erzsébet.

A) II. Gábor (ki az I. táblán).

II. Gábor 1806 november hó 11-én született Kisnaményban. — Tanulmányait Debreczenben elvégezvén, 1827-ben Nagyszekeresre ment rektoriára. — Ott ismerkedett meg nemes Siposs Annával, kivel 1827. évi aug. hó 3-án Nagyszekeresen házasságot kötött.

Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek sok szép és érdekes dolgot jegyeznek fel tanítói működéséről.² A többek közül idejegyzem a következőket:

«Nagy Gábort Nagyszekeresen már 1827-ben dicsérik; 1829-ben pedig nemcsak a magyar írást, olvasást, számvetést adta elő, hanem extraneus

¹ Életrajzi adatokat lásd: Kiss Kálmán «A szatmár ref. egyházmegye története» című munkájában.

² Kiss Kálmán id. m. 643. l.

tanítványaival egész a retorikáig felment és a retorokkal és syntaxistákkal is jól produkálta magát, értvén Ciceróból, Cornéliusból és Schütz-ből a feladott káputokat. Ezután is dicsérik.» Nagyszekeresről Tunyogra, innen Darára választották meg papnak, hol 1834-ig lelkészkedett. 1834—1839-ig Tatárfalván, 1839—1841-ig Rápolton, 1841-től 1854-ig Fülöpön; Fülöpön laktában megírta a fülöpösi egyház történetét.¹ 1854-től 1863 márczius hó 5-én bekövetkezett haláláig Fülöpösdaróczon lelkészkedett.

Felesége, nemes Siposs Anna áldott galambszelid lelkü asszony volt; ő maga kemény, szigorú ember, de jószívű, a szépért, nemesért mindig lelkesedni tudó.

Sok gyermeke volt, kiket más vagyon hiányában csak nagynehezen iskoláztathatott szerény lelkészi jövedelméből.

A szabadságharcz kitörésekor a két legidősebb fiú: III. Gábor és I. Elek a sárospataki főiskola növendékei voltak. A háborus idő szétkergette az iskolák növendékeit s a két fiút is hazaüzte a vihar a fülöpösi szerény paplakba.

«Zimankós téli éjjelen, per pedes apostolorum, érkeztünk haza,» beszélte megboldogult Elek bátyám. «Zörgettünk. Nagysokára kinyílt az ablak, kinézett rajta valaki s majd hirtelen becsapódott. Ujból zörgettünk, kiabálva hogy mi

¹ U. o. 31—32. lap.

vagyunk!... Az ablak újból kinyílt s egy mély bariton, apánk jól ismert érces hangja dörgött ki hozzánk: Van-e honvéd atilla?»

«Még nincs, de ha meg tetszik engedni lesz», feleltünk hirtelen, «hisz' bucsuzni jöttünk!» S bucsuztunk is. Hasztalan sirt szegény jó anyánk, apánk még az éjjel kocsira pakolt bennünket s bevitt Debreczenbe. Három nap múlva, már ő is megsiratott, de honvéd atillában...

E tettéről szól a következő okmány: «E. 2206. sz. h. ü. m. 1849. Febr. 7. A hadügy-ministerium kedves kötelességének ismeri a haza egy lelkes fiát, Nagy Gábor Szatmármegyében fekvő Fülöpös helysége ref. v. lelkészét a közönséggel megismertetni, ki áthatva a honszeretet magasztos érzelmétől, két fiát, Gábort és Eleket azon utánzásra méltó igéretnel adá át a haza rendelkezésének, hogy mihelyt a még honmaradt három fia (Imre, Lajos, Ottó) oly kort érend el, hogy képes lesz szabadsági harczunkban tetteges részt venni, azokat nem késendik a haza oltárára felajánlani, kijelentvén egyszersmind, hogy ha kora és családtyai állása engedné, már régen maga is fegyvert emelendett szorongatott hazánk függetlenségeért. Fogadja említett lelkész e nemes tetteért a haza köszönetét. Mészáros Lázár hadügyminister.¹

¹ Megjelent az 1849-iki hivatalos közlönyben. Eredetije a család levelesládájában.

II. Gábor felesége: nemes Siposs Anna 1881. január 9-én halt el Györtelken Szatmármegyében.

II. Gábornak mint említettük, sok gyermeke volt: III. Gábor, I. Elek, I. Imre, I. Lajos, III. László, I. Ottó.

a) *III. Gábor.*

III. Gábor 1829 márczius 3-án született Nagyszekeresen. Mint láttuk, 1849-ben felcsapott honvédnek. Előbb mint közhuszár, később mint hadnagy szolgált a Bocskay-huszároknál. A szabadságharcz leverése után sokáig bujdosott. Később a honvédség szervezésekor újból huszár lett. Szatmáron halt meg 1873 márcz. 28-án mint honvédhuszárhadnagy.

III. Gábor kétszer nősült. Első felesége: Biró Jusztin volt, kivel Csobalyon 1853-ban lépett házasságra. Első házasságából egy fia származott I. Gyula, ki 1854-ben született. Második felesége: Debreczeni Zsuzsánna. Esküdtek Szatmárt 1858-ban. Második házasságából két fiu származott: I. Árpád született 1859 május hóban Szatmárt és IV. Sándor: szül. 1860 junius havában Szatmárt. A két első fiu: I. Gyula és I. Árpád Amerikába vándoroltak. IV. Sándor, ki nek felesége Oravetz Ilona volt, mint vasuti állomásfőnök halt el Nagybányán 1893 augusztus havában. Özvegye Lakatos Dániel, szatmári forgalmi főnökhöz ment nőül.

Térjünk vissza most II. Gábor másodszületett fiához I. Elekhez s lássuk az ő leszármazottjait.

b) *I. Elek.*

I. Elek született Tunyogon 1832 febr. 10-én. Tanulmányait Sárospatakon végezte. Ő is mint bátyja III. Gábor, végig küzdötte a szabadságharcot; tiszti rangot azonban nem nyert. A szabadságharcz letörése után visszament Patakra s midőn iskoláit elvégezte, Tiszakeresztur lelkésze lett. Onnan Tiszaújlakra ment lelkésznek. A 90-es években nyugalmába vonult. Öreg napjait Milotán élte le, hol szép vagyont szerzett. Meghalt Milotán 1900 január 6-án.

Felesége: Taar Sándor és kölcsei Kölcsey Mária leánya: Petronella. Az esküvő Milotán volt: 1856 ápr. 6-án. Neje 1899 decz. 26-án halt el Milotán.

I. Elek szerző ember volt s gyermekeire tekintélyes vagyont hagyott.

Gyermekei:

1. Jolán; született 1858 okt. 29-én Fülöpösdarócson. Férje: Baka Mihály fülesdi földbirtokos.

2. II. Elek; született 1860 szept. 29-én Fülöpösdarócson.

3. Piroska; született 1862 aug. 22-én. Férje: lázári és mezőkölpényi Nagy Bertalan, szinyérváraljai kir. közjegyző.

4. Bertalan; született 1864 máj. 24-én Tisza-

ujlakon. Amerikában lakik. — Utódait nem ismerjük.

5. Vilma; született 1866 július 21-én Tisza-ujlakon. Férje: Gyarmathy Zsigmond ref. lelkész Kisnamény.

6. Nelly, született 1877 ápr. 24-én Tisza-ujlakon. Férje: Mező Sándor kereskedő. Szatmár.

Mielőtt II. Gábor többi fiának leszármazóit ismertetnénk, lássuk I. Elek fiának II. Eleknek leszármazóit.

II. Elek 1860 szept. 29-én született Fülöpös-darócson. Meghalt mint vármegyei írnok 1905 febr. 28-án Nagykárolyban.

Felesége: Fiók Teréz. Gyermekei következők:

1. Margit; született Nagykárolyban 1890 január 7-én.

2. Jolán; született Nagykárolyban 1892 ápr. 13-án.

3. IV. Gábor; született 1894 márcz. 17-én Nagykárolyban.

4. Piroska Irma; született 1900 jan. 15-én Nagykárolyban.

5. I. Zoltán Ottó; született 1903 június 25-én Nagykárolyban.

Most áttérünk II. Gábor negyedik fiára I. Lajosra, miután I. Imrének, ki fiatalon halt el, utódai nem maradtak.

c) *I. Lajos.*

I. Lajos 1838 december 21-én született Fülöpösön. Meghalt Beregszászban mint takarékpénztári könyvelő 1905 január 28-án.

Kétszer nősült. Első Feleségétől, kézdivásárhelyi Papp Klárától, kivel 1859-ben Csomajon (Bereg m.) lépett házasságra, a következő gyermekek származtak:

1. Etelka; született 1861 szept. 2-án Fornoson (Bereg m.). Férje: Szikszay Kálmán ref. lelkész, Rafajnaufalu.

2. Géza; született 1864 január 27-én Fornoson. Gépész. Lakik: Csekében (Szatmár m).

Felesége: Uray Biri. Gyermekeik következők:

a) Lilla; született 1892 márcz. 22-én Csekében.

b) II. Géza; született 1899 aug. 6-án Csekében.

c) Vilma; született 1904 máj. 10-én Csekében.

3. I. Béla; született 1866 február 19-én Fornoson. Butorraktáros; lakik Egerben. Felesége Rajnits Erzsébet. Gyermekei következők;

a) I. Nándor született 1891 ápr. 24-én VIII. gimnasia.

b) Irma; születetett Egerben 1892 nov. 12-én.

4. II. Lajos; született 1869 január 12-én Fornoson. Lakik Kisgeőczön (Bereg m.). Iparos. Felesége, kivel Nagybereznán 1894-ben kötött házasságot: Libáld Gizella.

Gyermekek:

Gizella; született 1902 augusztusban Perecsenyben (Bereg m.).

I. Lajos második felesége Sütő Róza volt, kivel 1870-ben Barkaszón lépett házasságra. Második házasságából a következő gyermekek származtak:

5. Ida; született 1871 február 22-én Rafajnaufaluban. Óvónő. Lakik Nagyguton (Bereg m.).

6. Károly; született 1873 okt. 2-án Nagymuzsalyban. Gépész. Lakik Ajkán (Veszprém m.).

Felesége: Bereczky Eszter. Esküvő: Győrben 1902 okt. havában.

Gyermekek:

III. Lajos; született 1904 szeptember havában Ajkán.

7. III. Miklós; szül. 1879 december 2-án Dédán. Nőtlen.

8. Juliska; született 1883 aug. 28-án Rafajnaufaluban. Férje Szabó Ernő tanító. Esküvő: 1903 június 3. Beregszász. Lakás: Gégény (Szabolcs m.).

9. III. Pál; született 1885 január 19-én Rafajnaufaluban. Ref. tanító. Lakik: Sonkádön (Szatmár m.). Nőtlen.

10. Vincze; született 1888 január 16-án Rafajnaufaluban. Tanuló Debreczenben.

Lássuk most II. Gábor legkisebb fiának I. Ottónak leszármazóit, miután III. Lászlónak, ki fiatalon halt el, utódai nem maradtak.

d) *I. Ottó.*

I. Ottó; született 1844 aug. 26-án Fülöpösön. Földbirtokos s Fehérgyarmat községnek hosszú időn keresztül, 1905 szept. hó 7-én bekövetkezett haláláig főbírája. Felesége: nemes Kézý Erzsébet, nemes Kézý László és berczeli Bakó Zsuzsánna leánya, ki 1897 febr. 7-én Fehérgyarmaton halt el. Esküvő: Fehérgyarmaton 1864 január 6.

Gyermekeik:

1. IV. László; született 1870 október 15-én Vámosoroszipban. Kir. járásbíró. Lakik: Jászberényben. Felesége: Ágoston Ilona. Esküvő: Jászberényben 1897 június 5-én.

IV. László gyermekei:

a) Erzsébet; született 1898 november 26-án Mezöcsáton.

b) Sára; született 1904 márcz. 6-án Jászberényben.

2. II. Ottó; született 1876 aug. 15-én Vámosoroszipban. Jásznagykunszolnok vmegye aljegyzője, jog és államtudományok tudora. Lakik: Szolnokon. Felesége: Alsó- és felsőruttkai és Nedeczei Ruttkay Irén. Esküvő: Tiszaroffon 1902 aug. 26.

II. Ottó gyermekei:

a) IV. Pál; született Szolnokon 1903 augusztus 30-án.

b) Katalin; született Szolnokon 1905 július 10-én.

B) *I. Sámuel.*

I. Sámuel született 1812 július havában Darán. Ő is végigküzdötte a szabadságharcot s ott kapott sebei következtében halt el 1850-ben Darán. Felesége: Székely Veronika. Gyermeük nem volt.

C) *I. Gedeon* (ki a III. táblán).

I. Gedeon született Hérmánszegen 1817-ben. Borzován lakott, hol a kis nemesi birtokon gazdálkodott. Meghalt Borzován 1870-ben. Felesége, kitől alábbi gyermekei származtak: Bányai Amália.

Gyermekeik:

1. V. Gábor; született 1850 január 25-én Borzován. Földmives. Felesége: mándi Mándy Zsuzsanna.

Gyermekeik:

a) Rozália; született 1871 június 8-án Borzován.

b) VI. Gábor született 1874 aug. 11-én Borzován. Nőtlen.

c) IV. György született 1880 márcz. 7-én Borzován. Nőtlen; földmives.

d) V. Sándor; született 1887 június 19-én Borzován. Nőtlen.

e) Mária; született 1890 június 21-én Borzován.

2. Erzsébet; született 1850 április havában

Borzován. Férje: Berky István. Laknak: Kiszekeresen.

3. Emilia; született 1853 aug. havában Borzován. (Világtalan.)

4. II. Bénéámin; született 1856 július 5-én Borzován. Elhalt ugyanott 1902 aug. 4-én. Földmíves. Felesége: Nagy Zsófia.

Gyermekeik:

a) II. Béla; szül. 1890 febr. 2-án Borzován.

b) II. Károly; szül. 1892 május 2-án Borzován.

c) Ida; szül. 1894 szept. 27-én Borzován.

5. II. Sámuel; szül. 1858 aug. 28-án Borzován. Földmíves. Felesége: Katócz Borbála.

Gyermekeik:

a) Róza; szül. 1892 márcz. 26-án Borzován.

b) I. Bálint; született 1861 okt. 13-án Borzován Földmíves. Felesége: Pápay Ilona.

Gyermekeik:

a) II. Bertalan; szül. 1892 aug. 24-én Borzován.

b) II. Gedeon; szül. 1893 máj. 19-én Borzován.

c) II. Géza; szül. 1895 ápr. 7-én Borzován.

d) I. Gergely; szül. 1900 jul. 17-én Borzován.

D) *Mária* (születési évét nem tudjuk). Férje: Várady Gábor ref. lelkész volt. Laktak: Garbolczon.

E) *Erzsébet* (születési évét nem tudjuk). Férje: Tóth József ref. lelkész volt. Laktak: Dabolczon.

2. III. István ága (I. tábla).

III. István 1780 július havában született Csaholczon. Lakott: Csaholczon. Nejétől nemes Biharj Máriától, ki később nemes Bernáth György felesége lett, egy fiu származott I. Antal, ki 1847-ben még él. Ő 1847 decz. 28-án a szatmári káptalan előtt kötött szerződés szerint¹ eladja azon ősi telket, mely Csaholczon, az általa lakott telek és a Kállay László telke között fekszik, valamint az orosz, naményi és ricsei részeit, az Éger nevű kaszálókból egy anya telki illetőségét, egy foglárt, (így hívják Szatmárban a falu végén fekvő bekerített kerteket) a Lanka és Rekesz erdőbeli illetőségek kivételével, T. Szabó Karolina özv. Harmos Ignácznénak 640 ezüst forintért.

Felesége: Hetej Klára, kitől a következő gyermekek születtek.

1. Paula; szül. 1841 okt. 8-án Csaholczon. Meghalt ugyanott 1850 december 6-án.

2. Ágnes; született 1845 január 31-én Csaholczon. Férje Király Károly földmives. Laknak: Méhtelken.

3. I. Gerzson, született 1850 febr. 17-én Csaholczon. Földmives. Neje: Halász Juliánna. Esküvő Csaholczon 1882 márcz. 28-án.

Gyermekeik:

¹ Családi levelesládában.

a) Johanna ; született CsaHolczon 1883 január 21-én.

b) Antal ; született CsaHolczon 1887 ápr. 6-án.

c) Klára ; született 1889 dec. 7-én CsaHolczon.

4. Erzsébet ; született 1858-ban CsaHolczon. Férje: Homoky Antal földmíves. Laknak CsaHolczon.

5. Klára ; született 1865 máj. 3-án CsaHolczon. Férje: Szabó Bálint földmíves. Laknak CsaHolczon.

Meg kell még emlékezni a család czimeréről.

Tudtommal a Borzovai Nagy családnak a legutóbbi időkig nem volt uralkodó által adományozott cimere. A családi traditio szerint a család által a legrégibb időtől fogva használt czimerben «kardos kar virággal» volt s ezen czimeralak nyoma mutatkozik is egyes eltöredezett, megrongált pecsétlenyomaton, de ma már alig felismerhető s inkább a hagyomány által befolyásolt képzelet látja bennök a «kardos kart virággal». Találunk olyan czimerpecsét lenyomatot is, melyben madár s másikban melyben állat, talán oroszlán alakjai ismerhetők fel. Mindebből az látszik, hogy a czimerre édeskeveset adhattak s ha szabad mondanom olyat használtak a milyen épen tetszett vagy kéznél volt.

E sorok írójának megboldogult atyja (I. Ottó)

az említett czimeralakokat egy czimerbe foglaltatta s annak mint új czimernek, maga valamint utódai számára való adományozását kérte, mely kérelmét Ő Felsége, 1904. évi április hó 22-én kelt elhatározásával, a család régi nemességének és Borzovai előnévének épségben tartása mellett teljesítette is.

A czimer leírása következő: vörössel és kékel hasított paizs, háromszegű arany paizsfővel, melyben jobbra fordult kiterjesztett szárnyu repülő kék sas csőrében babérágat tart. A jobb vörös mezőben aranykoronás dombon könyöklő balra fordult pánczélos jobb kar markában arany-markolatu görbe kardot és természetes lilomágat tart; a jobb felső sarokban ötágú arany csillag; a bal kék mezőben pedig, zöld dombon álló, jobbra fordult oroszlán felemelt jobb lábában törökfejes aranymarkolatu pallost tart, balját ragadozásra nyújtja. A koronás nyílt lovagsisak disze: a kiterjesztett szárnyu, jobbra fordult, csőrében babérágat tartó kék sas, fején koronával. Foszlányok: jobbról kék arany, balról vörös ezüst.

Munkám első része akaratlanul is hosszúra nyúlt s bár a vonatkozó forrásokat a leglelkiismeretesebben is igyekeztem felhasználni, lehetnek és lesznek is benne botlások, helytelen következtetések, melyek a bírálatot kihívják s pótlásokra, felvilágosításokra és helyesbítésekre szorulnak, de ezzel az eddiginél nagyobb fény



fog derülni szülőföldemnek a Szamos és a Tur közének történelmére s birtokviszonyaira.

A mi munkám második részét illeti, érzem, hogy sok helyen hiányos, hézagos, bár sok évi adatgyűjtés eredménye. Szolgáljon e tekintetben mentségemre, hogy a mi benne van, saját munkám fáradságos gyümölcse, mert a Borzovai Nagy családról, kivéve azon két sort, melyet Nagy Iván családtörténeti munkájának VIII. k. 45. lapján feljegyzett, továbbá azon egy pár adatot melyeket Kiss Kálmán az idézett helyeken közölt, más közzétett közvetlen forrás nem állt rendelkezésre.





FÜGGELÉK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

I.

A Statutor. No. 7. Lit. T. fascic. 1. Prot. Stat. 18. pag. 219. et subs. jelzésű oklevél a leleszi konvent orsz. levéltárából.

«Omnibus Christi fidelibus, praesentibus pariter, et futuris, praesentium notitiam habituris, Paulus Zegedeÿ episcopus Chanadiensis ac consiliarius scrmae caesar. et regiae maiestatis, nec non praepositus et conventus ecclesiae sanctae Crucis de Lelez, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire. Quod nos literas reverendissimi in Christo patris et domini, Stephani Fejérkeövy, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi ecclesiae Nitriensis, locique eiusdem perpetui, et comitatus Zaladiensis comitis, nec non sacratissimi principis et domini, domini Rudolphi secundi, Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. consiliarii, et per Hungariam locumtenentis etc. domini nostri colendissimi introductorias et statutorias pro parte nobilium: Stephani Literati Téglás de Karolj alias de Borzova, et Thomae Judi, aliorumque subscriptorum, clause confectas et emanatas, nobis favorabiliter sonantes et datas, honore et reverentia, quibus decuit, recepimus in haec verba: Stephanus Fejérkeövy Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus ecclesiae Nitriensis, locique eiusdem perpetuus et comitatus Zaladiensis comes, nec non sacratissimi principis et domini domini Rudolphi secundi, Dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae,

Bohemiae etc. regis, archiducis Ausriae, ducis Burgundiae etc. consiliarius, et per Hungariam locumtenens etc. Honorabilibus conventui ecclesiae S. Crucis de Lelesz salutem cum favore. Quum nos cum ad nonnul-
 lorum instantem petitionem apud nos propterea factam. tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis nobilium : Stephani Literati Téglás de Károlj, alias de Borzova, filii nobilis quondam dominae Elisabeth Dancz, Thomae Judi, Joannis Hegedős, Nicolai Baku, Ioannis Tarczali, Valentini Soldos, Stephani Nagy, alterius Stephani Kalos et Joannis Róka, omnium de prædicta Borzova, item alterius Joannis Almási, filii quondam Adami Literati de Almás, quæ ipsi sacræ primum regni coronæ ac deinde præfatæ quoque sacratissimæ caesar. regiæque maiestati, domino nostro clementissimo pro locorum et temporum varietate iuxta suæ possibilitatis exigentiam fideliter exhibuisse et impendisse dicuntur, ac imposterum quoque sese exhibere et impendere velle pollicentur. Moti etiam pietate et misericordia, qua erga nobiles dominas: Annam Matthe Petri Nagy de dicta Borzova, alteram Annam Borzovaÿ Michaelis Hegedős, Barbaram Hegedős Petri Literati, nobilium consortes afficimur. Totalem prædeclaratam eorundem possessionem Borzova vocatam in comitatu Zathmariensi existentem habitam, quae numerum triginta duorum colonorum non excedere, ac in cuius quieto et pacifico dominio iidem maiores et progenitores suos utriusque sexus universos ab antiquo perstitisse, se seque etiam de præsentis pacifice persistere, literasque et literalia instrumenta superinde sufficientia habuisse, sed ea iniquitate fortunæ per disturbiorum in hoc afflictissimo regno grassantium tempora a se deperdita et abalienata esse asserunt. Totum item, et omne jus præfatæ scrmæ cæsar. regiæque mattis regium, si quod sua maiestas in præfata totali possessione Borzova vocata, et annotato comitatu Zathmariensi existente, habita, etiam aliter qualitercunque haberet.

aut eadem suam ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibusbet, memoratis: Stephano Literato Téglás, Thomae Judi, Joanni Hegedős, et Nicolao Baku, Joanni Tarczali, Valentino Soldos, Stephano Nagy, alteri Stephano Kálos, et Joanni Róka, omnibus de prædicta Borzova, nec non dominabus: Annae Máté, alteri Annae Borzovay et Barbarae Hegedős, reliquisque consangvineis ipsorum de dicta Borzova, cum iis, quibus congruit, ipsorumque hæredibus et posteritatibus universis, autoritate præfatæ sacr. caesar. regiæque maiestatis, qua in praesenti suae maiestatis ab hoc regno absentia, de gratiosa eiusdem annuentia pleno jure fungimur (si et in quantum ad aliquam ecclesiam, vel ad aliquam suae mattis arcem non pertinet) vigore aliarum literarum nostrarum donationalium superinde emanatarum, præmissis, sicut præfertur, stantibus seque habentibus, jure perpetuo et irrevocabiliter, salvo tamen jure alieno, novae donationis titulo dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eosdem, ipsorumque hæredes et posteritates universos in dominium eiusdem, dictique juris regii ibidem habiti, per regium et vestrum homines legitime introduci facere. Super quo vos harum serie hortamur et requirimus, ac nihilominus autoritate præfatæ scrinæ caesareae regiæque maiestatis, qua fungimur, vobis committimus et mandamus: Quatenus vestrum mittatis hominem, vestro pro testimonio fidedignum. Quo praesente egregii et nobiles Demetrius Kende, aut Joannes Arachay, sive Thoma: Nagy Kende, vel Joannes Páztóhy, seu Paulus Halaboý, neve Nicolaus Kazanev Joannes Genczý, nec non Balthasar Bagossý de eadem Bagos, nisi Demetrius Horváth et Blasius Kereký ac Bartholomæus Soldos, aut Michael Zeký et Joannes Mándý de eadem Mánd, aliis absentibus homo regius per nos ad id specialiter transmissus, ad faciem prædictæ possessionis Borzova, si id propter

metum et tyrannidem Turcicam commodè fieri poterit, alioquin iuxta publicas dominorum regnicolarum constitutiones, ad locum aliquem vicinum et securum, vice comite et iudice nobilium eiusdem comitatus, vicinis item et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et præsentibus, accedendo, introducat præfatos: Stephanum Literatum Téglás, Thomam Judi, Joannem Hegedős, et Nicolaum Baku, Joannem Tarczali, Valentinum Soldos, Stephanum Nagy, alterum Stephanum Kálos, et Joannem Róka, nec non dominas Annam Máté, alteram Annam Borzovay et Barbaram Hegedős, reliquosque omnes consanguineos ipsorum in dominium eiusdem, dictique juris regii in eadem habiti, statuaturque eandem, et idem eisdem, ipsorumque hæredibus et posteritatibus universis, cum iis, quibus congruit omnibus, simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, præmissæ novæ nostræ donationis et juris regii titulis ipsi incumbentem, perpetuo possidendam, si non fuerit contradic-tum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet eos contra prænotatos: Stephanum Literatum Téglás, Thomam Judi ac reliquos omnes suprascriptos nobiles de prædicta Borzova in curiam regiam, nostram scilicet in præsen-tiam, ad decimum quintum diem diei huiusmodi evoca-tionis rationem contradictionis eorum reddituros efficacem. Et post hæc huiusmodi introductionis et statutionis se-riem, simul cum contradictorum et evocatorum, vice-comitis et iudicis nobilium, vicinorumque et commetane-orum, qui præmissæ statutioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens, nobis fideliter rescribatis, secus non facturi. Datum in civitate Eperies, die tertia mensis Junii, anno domini millesimo quin-gentesimo nonagesimo secundo. Correcta. mp. Lecta (L. S.) Honorabilibus conventui ecclesiae S. Crucis de Lelesz. Pro parte nobilium Stephani Literati Téglás de Károly alias de Borzova, filii nobilis quondam dominæ Elisabeth Dancz ac cæterorum omnium infrascriptorum

de dicta Borzova. Introductoriæ et statutoriæ. Unde nos præinsertis favorabilibus hortatibus, requisitionibusque, sed et commissionibus ac mandatis præfati domini locumtenentis regni Hungariæ, autoritate dictæ sacratissimæ caesareæ et regiae maiestatis, qua fungitur, nobis factis, obtemperare volentes, sicut decet, tenemurque, una cum præfato nobili Balthasare Bagossy de eadem Bagos homine regio, inter alios homines regios, in præ-tactis verbo tenus intersertis dicti domini locumtenentis regiæ maiestatis literis intraductoriis et statutoriis nominatim conscriptos, expresso et per eundem ad id specialiter transmissos, nostrum hominem venerabilem videlicet Moysen presbyterum Waniay, fratrem et socium huius ecclesiæ nostræ conventualem, ad præmissam bonorum introductionem et statutionem suo modo rite et legitime peragendam et exequendam, nobisque fideliter referendam, nostro pro testimonio fidedignum, duxeramus esse transmittendum. Qui postea abinde erga nos insimul reversi nobis sub debito ipsorum juramento in generali decreto superinde expresso uniformiter per omnia retulerunt hunc in modum: Quomodo ipsi feria tertia proxima post festum beatæ Margarethæ virginis, proxime et immediate transactum, præterita, ad faciem prænotate possessionis Borzova in comitatu Zathmariensi existentis, inque tenore et contextu prætactarum verbo tenus intersertarum literarum introductoariarum et statutoariarum, supra clarius limpidiussque denotatæ et specificatæ, vicinis et commetaneis eiusdem universis, signanter autem et potissimum egregiis et nobilibus: Ambrosio et Clemente Mándy, Albertoque Márthon, omnibus tribus de Mánd, Thoma deinde Márthon, Balthasare Sámuel, Matheo Cheke et Georgio Bereczk, omnibus quatuor de Sarolyán, in ipsorum; item providis et ignobilibus: Benedicto Kondor Nicolai Kun de Rosal, Antonioque Feýér et Paulo Kochis ambobus dnæ relictæ viduæ egregii quondam Ladislai Kun de dicta Rosal, et omnibus tribus in Kys

Zekeres ; nec non Thoma Tóth et Antonio Balkó ambobus Stephani Ispán de Kóród, ac Alberto Sebesthyén magnifici Dni Georgii Zékel de Kevendth liberi baronis in Ormosd, et omnibus tribus in Nagy Zekeres, egregiorumque et nobilium subditis, possessionibus vocatis, omnino in præfato comitatu Zathmariensi existentibus et habitis, commorantibus in eorundem dominorum suorum terrestrium personis atque nominibus, inibi legitime convocatis et præsentibus, accessissent; præfatusque Balthasar Bagossy, homo uti præmittitur regius, dicto Testimonio nostro sibi adhærente et assistente, die et loco in prædictis, coram vicinis et commetaneis, nobilibus scilicet et ignobilibus immediate prænominatis, introduxisset præfatos: Stephanum Literatum Téglás de Károlj, Thomam Judi, Joannem Hegedős, Nicolaum Baku, Joannem Tarczali, Valentinum Soldos, Stephanum Nagy, alterum Stephanum Kálos. et Joannem Róka, nec non dominas Annam Máté, alteram Annam Borzovay et Barbaram Hegedős, reliquosque omnes consanguineos ipsorum in dominium præfatæ totalis possessionis Borzova, dictique juris regii in eadem habiti, statuissetque eandem et idem eisdem, ipsorumque hæredibus et posteritatibus universis, cum iis, quibus congruit, omnibus, simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, præmissæ novæ donationis prænotati dni locumtenentis regiae maiestatis, et dicti juris regii titulis ipsis incumbentem, perpetuo possidendam, nullo penitus attunc inibi, loco scilicet, et in facie introductionis et statutionis præmissæ, sed nec ullo vel exposit etiam hic in conventu nostro coram nobis intra emanationem et extraditionem præsentium literarum nostrarum contradictore apparente, aut alio quocumque legitimo obstaculo, impedimentove occurrente, legitimis etiam et consvetis tribus diebus, juxta regni consuetudinem, præfatis regio et nostro hominibus ibidem perseverantibus, continuamque moram ac residentiam facientibus et protrahentibus. In cuius rei

fidem, memoriam et testimonium, efficaxque robur et stabilimentum perpetuum præsentis hasce literas nostras privilegiales, pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas iis omnibus, quibus supra, nobilibus, jurium eorundem, sed et hæredum ac posteritatum ipsorum universarum, futura ac perenni pro cautela merito dandas esse duximus et emanari faciendas. Communi requirente iustitia. Datum in festo ad vincula beati Petri Apostoli, anno domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo supradicto.

II.

Szatmár vármegye levéltárában a Nobilit. Ann. 1813 Fasc. 28. Actor. No 8. alatt őrzött oklevél.

«A Borzovai Nagy család nemességét tanusító hiteles okmány. Mi Szatthmár vármegye Egyházi V. Feß-Rendeinek, Órszág Fő-Zászlóssainak, Nagyjainak és Nemesseinek Közönsége adjuk tudtokra é jelen való levelünknek rendeiben, mindeneknek akiknek illik, hogy minekutánna ditsősségesen órszágló kegyelmes koronás fejedelmünknek szolgálatját a köz-jót, és ezen vármegye egyéb dólgaít érdeklő tárgyaknak folytatások és elintézésék végett a mai alól megíratott napon 's helyen egybe gyülekezvén köz-gyűlésünket tartottuk volna: Akkoron Csaholcz nevezetű megyebéli helységünkben lakozó nemes Nagy Gábor, Jósef, László, István és György testvér atyafiak, néhai nemes Nagy Ferentznek élő gyermekei magok, és most említett néhai attyok, Nagy Ferentz, most is életben lévő Nagy Sándor nevezetű testvérjének. hasonlóképpen Csaholczon lakó, és élő gyermekei, ugymint nemes Nagy László, Miklós, Sándor és Ignázt nevekben és képekben is illendő aláza-tos esedezéssel hozzánk járulván, azon kértek bennünket, hogy az esedező levelekhez csatolt, és ezen vármegye

által 1777-ik esztben a' most említett Nagy Ferencz és Sándor nevekre jószágos nemességekről ki adott nemesi bizonyság levelet az esedezők, mint ugyanazok gyermekeiknek, 's nem különben az ő töllök született gyermekeiknek neveikre is, kiket a bé adott anyakönyvbéli ki-írásokkal válóságos gyermekeiknek lenni bizonyítanak. hasonló hiteles által írásba le másoltatva ki-adatni méltóztatnók: Mely fent említett nemességet bizonyító hiteles levelünk szóról-szóra 'e ként következik: Nos universitas Prælatorum, Baronum, Magnatum et Nobilium Comitatus Szathmariensis memoriæ commendamus tenore præsentium significantes, quibus expedit universis: Quod cum nos anno, die locove datarum præsentium, termino videlicet congregationis et sedis nostræ judiciæ pro tractandis concludendisque arduis altum suæ sac cæs. regiæ, et aplicæ mattis servitium et communem cottus hujus permansionem respicientibus publicis frequenti numero convenissemus re una constituti proferendis etiam moderativis inter litigantes judiciis ad tribunæ consedissemus: Eotum egregius Georgius, Filius Stephani Nagy in possessione Csaólcz cottui huic ingremiata residens medio suplicis sui nobis exhibiti detexerit coram nobis; Quod licet idem instrumenta literalia factum nobilitatis suæ tangentia, coram ad id ordinata deputatione nostra jam produxerit, eorundemque instrumentorum in tabulario cottus hujus bonam conservationem haud diffidat, fine nihilominus certioris sui, suorumque securitatis literis nostris testimonialibus super satis modi productione sua per nos elargiendis indigeat ut plurimum, sintque sibi per quam necessaria petendo nos humillime, testim nostras literas expediri, sibique sub authentico cottus sigillo elargiri facere vellemus. Cujus justa petitione permoti acta per factam deputationem nostram in materia investigationis nobilium congesta, nobisque relata et revisa, nobis denuo referri, et prælegi fecimus; Quoniam vero inter acta

ejusdem deputationis in processu Szamosköz ad possessionem Borzova sub Nro. 500 congesta repererimus antelatum Georgium Nagy demortui Stephani filium, pro se et filiis suis Francisco, Georgio, et Alexandro, carnalis item fratris sui Nicolai Astjam denoti filio Paulo, hujusque filio Sigismundo, certas literas introductorio statutorias Stephani condam Fejérköi, in absentia serenissimi condam imperatoris et Hungariæ regis Rudolphi secundi, anno 1592 die 3-a mensis Junii pro nobilibus Stephano Literato Téglás de Károly alias de Bórzova, Thoma Judii, Joanne Hegedüs, Nikolao Bakó, Joanne Tartzali, Valentino Söldos, Stephano Nagy, altero Stephano Kallós, et Joanne Róka omnibus omnino de prædicta Borzova, nec non Joanne Almásy, filio condam Adami literati de Almás, ac denique Annæ Máthé, altera itidem Annæ Borzovay et Borbála Hegedüs, cum clausula «cum Nos» emanatas, quibus mediantibus memoratis impetrantibus, totalis possessio Bórzova huic cottui Szathmariensi adjacens, novæ donationis titulo collata dignoscitur, re super feria tertia proxima, post festum beatæ Margarethæ Virginis, anno eodem, nemine contradicente peracta introductione et statutione, sub authentico V. Conventus Sanctæ Crucis de Lelesz 15a Maji 1753. emanatas relatorio testimoniales, per nobilem præfatæ possessionis Bórzova communitatem jam prævie productas exhibuisse, simulque ad indesinentem usum nobilitarem et bonorum præfata donatione mediante partorum actuale possessorium provocavisse; præmissisque ex rationibus et argumentis deputationem nostram productionem præfatæ familiæ Nagyianæ, pro valida et sufficienti fisco etiam aquiescente acceptavisse. Unde et nos præmemoratum et Nobis relatum deputationis laborem revidentes, et productionem antelatæ Nagyianæ prossapiæ discutientes, atque eandem nobilitatem suam ad præscriptum benignæ ideæ sufficienter probavisse probavimus, opinionem repetitæ deputationis nostræ aprobavimus,

et rati habuimus, totiesque fatum producentem cum suis cointeressatis, in ulteriori nobilitari usu relinquendum, et asservandos censuimus: Quemadmodum etiam pro veris et indubitatis nobilibus agnoscentes, et in numerum indubitatorum nobilium annumerantes, agregantesque et cooptantes; hasce nostras ad futuram reiterati Georgii Nagy et successorum ejus cautelam deservituras, autentici cottus hujus sigilli apressione roboratas extradandas esse duximus, et concedendas literas testimoniales. E congregatione et sede nostra judria 28-a et subsequis mensis Aprilis, anni 1777. diebus in oppido Nagy Károly celebrata. Lecta et extradata per ord. præfati i. cottus jur. notarium Josephum Zanathy m. pr. (L. S. autentici) Pagina 1-a Linea 25-a correctum, et loco Ferdina nd positum Rudolphi sub G. Congregatione anno 1813 die 17-a Mar. in Oppido Nagy Károly celebrata per jur. prælibati i. cottus Szatmár. vice notarium Petrum Mándy m. pr. de eadem. Mivel pedig a' fentnevezett esedezők edgyik ága tulajdon az a' Nagy Sándor volna, a' ki még mostan is életben lévén, a' fent bé irt nemesi bizonyság levelünkbe név szerént bé foglalva vagyon; kinek ismét hogy Nagy László, Miklos, Sándor és Ignátz, valóságos és törvényes életben lévő gyermekei légyenek, két rendbéli bizonyság levelekkel bizonyittatnék; Továbbá a' másik ágon lévő néhai Nagy Ferentznek, kinek neve a' fent irt nemesi bizonyság levélbe hasonlóképpen bé iktattatott, és élő Nagy Sándorral egy testvér vólt, élő gyermekei a' most esedező Nagy Gábor, József, László, István és György légyenek, mellyet ők hasonló módon rész szerént bizonyság levelekkel, rész szerént pedig hiteles anyakönyvbéli ki- irásokkal nyilván megpróbálnak; továbbá, hogy most említett élő nemes Nagy Jósefnek, Jósef, Bénéámin, Ferentz, Sigmond és Áron nevezetű öt élő fiu magzati légyenek, az anyakönyvbéli ki irásból tsalhatatlanul ki jönne; valamint szinte nemes Nagy Lászlónak is Nagy Gábor és Sámuel két Fiai hasonló

hiteles ki írással ellene mondhatatlanul ki- világosittat-
 nék. Melynélfogva valamint egyrészt, a bé adott nemesi
 bizonyság levelünk erejénél fogva valóságos nemesi
 szabadsággal élését és törökös nemesi jószágnak bírá-
 sát nemes Nagy Sándor, és néhai testvérje, nemes Nagy
 Ferentz, már ezelőtt elegendő képpen bé bizonyították ;
 ugy szinte más résztől az ő fent irt élő gyermekeik részek-
 ről, a' kegyelmes királyi rendelkezések értelmében is ele-
 gedendőképpen meglévén bizonyítva előttünk az ő származá-
 sok, most ez óráig is nemesi szabadságban való meg-
 maradások, adományos jószágnak bírása és használása ;
 tehát a folyamodóknak ebbéli kérelmeket, helyesnek és
 igazságosnak lenni találván, részekre a' kívánt nemesi
 bizonyság levélnek ki adattatását, mellyben megyénk
 tiszt ügyesse is megnyugovék, illendőnek itéltük ; a' mint
 hogy nemes Nagy Gábort, Nagy Jósefet, Jósef Béné-
 amin Ferentz, Sigmond és Áron öt élő gyermekeivel ; to-
 vábbá Nagy Lászlót, két élő, Gábor és Sámuel nevezetű
 fiaival, ismét Nagy Istvánt és Nagy Györgyöt, öt testvér
 atyafiakat, mint néhai nemes Nagy Ferentz valóságos
 és törvényes fiai, továbbá az élő testvérjének Nagy
 Sándornak, Nagy László, Miklós, Sándor és Ignácz nevű
 négy élő fiai, a' már fent elő adott nemesi bizonyság
 levelünknek erejével hazánk valóságos nemesseinek meg-
 esmervén, a' többi megyénkbéli nemes urak rendjei
 közzé bé számláltatni ezennel rendeljük, és hitelesen meg-
 esmérjük. Mellynek hitelül kiadtuk é jelen való vár-
 megyénk hiteles pecsétjével megerősített levelünket a
 köz-igazság azt hozván magával. Költ a' mi Nagy
 Károly mező-városunkban folyó 1813-ik esztendei Már-
 tius hava 17-ik 's több következő napjain tartatott köz-
 gyűlésünkből. (P. H.) Megolvasván, egyeztetve kiadta
 tettes nemes Szatthmár vgynek hites vice notariussa
 és tábla bírása Mándi Mándy Péter s. k. Vásáros Na-
 ményi Eötvös Sándor cs. kir. tanácsos, és t. Szatthmár
 vármegye ord. v. ispánya s. k. Kis Dobronyi Isaak

Sámuel s. k. v. ispány. Szentlélek Antal s. k, tábla bíró és számvevő. Tolnay Imre s. k. tábla-bíró. Szirmai Szirmay Lajos s. k. első alszolga-bíró. Benedekfalvi Luby Károly s. k. alszolga-bíró. Klobuszi Klobuszký Ignátz s. k. tábla bíró, Boros-Jenő Korda István s. k. tábla-bíró, Szerdahelyi Sigmond s. k. fő sz. bíró, Péchy József s. k. fő szolga bíró. Riskó József s. k. rend szerint való eskütt. Ifjabb Kanisay Ádám s. k. eskütt.»



OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár